

Onze Vogels

59e jaargang no.3, maart 1998

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

seel

De

K W E E K E R V A R I N G E N M E T D E

Vlaamse Gaai

Garrulus glandarius glandarius

tekst: Piet Voets

foto's: Pieter van den Hooven

Ik schrijf dit artikel omdat ik in 1997 een oorkonde heb ontvangen wegens een eerste geslaagde kweek met deze soort. In feite is het echter zo, dat ik de eerste liefhebber van deze vogel ben, die de moeite heeft genomen om eigen-kweek vogels op de bondstentoonstelling in Breda in te zenden. Het betrof 1 wildkleurige en 1 mutant vogel in de opaalkleur.

Naar ik heb vernomen is de juiste benaming tegenwoordig 'gaai' en is de toevoeging 'Vlaamse' vervallen. Op zich vind ik dat niet onlogisch, omdat het een Europese vogel is, die dus niet alleen in Vlaanderen voorkomt.

De laatste jaren komt de gaai die van oorsprong een echte bosvogel is, steeds meer voor in parken en tuinen in steden en dorpen. Hij heeft geen beste naam, omdat hij wel eens nesten van kleine zangvogels plundert. Naast de nominaatvorm bestaan er van de gaai nog 35 ondersoorten. Ik beperk mij tot het vermelden van een aantal hoofdgroepen waarin deze vogels te verdelen zijn:

1 *G.g.glandarius*-groep.

Herkomst: het grootste gedeelte van Europa. Dit is de nominaatvorm met nog eens 9 verschillende ondersoorten.

2 *G.g.cervicalis*-groep.

Herkomst: Noord-Afrika. Deze soort heeft een rossige nek, een grijze mantel, en de zijanten van de kop zijn zeer licht van kleur. Hij heeft een zwarte kruin, ofwel een kruin met brede streping.

3 *G.g.atricapillus*-groep.

Herkomst: Turkije, de Griekse eilanden en het Midden-Oosten. Deze heeft de nek en de mantel in een uniforme lichtbruine kleur, een zwarte kruin en een zeer bleek gezicht.

4 *G.g.brandtii*-groep.

Herkomst: Siberië en Noord-Japan. Deze heeft een gestreepte kruin, een donkere iris, een grijsachtige mantel en een roodachtige kop.

5 *G.g.japonicus*-groep.

Herkomst: het grootste gedeelte van Japan. Deze heeft een zwartachtig gezicht en een kruin met schubtekening.

6 *G.g.specularis*-groep.

Herkomst: het Himalaya-gebergte. Het is een rossige vogel, zonder streping op de kop en zonder witte vleugelvlek. Het blauw in de vleugels is uitgebreider en loopt verder door, over de plaats waar bij andere soorten een witte vleugelvlek aanwezig is.

7 *G.g.leucotis*-groep.

Herkomst: Zuid- en Oost-Azië. Deze mist eveneens een witte vleugelvlek, heeft een wit voorhoofd en een zwart achterhoofd. Aan de zijkant van de kop is hij ook overwegend wit van kleur.

8 *G.g.hyrcanus*-groep.

Herkomst: de Kaspische bossen van Iran. Deze is klein van formaat met een zwart voorhoofd en een breed gestreept achterhoofd.

Bron: "Crows and Jays", van Hilary Burn en Steve Madge.

Ik houd mijzelf reeds verscheidene jaren met de kweek van deze en aanverwante vogels bezig. Daarbij werk ik nauw samen met een bevriende vogelliefhebber bij mij in de buurt.

Het kweekpaar waarmee ik op het moment resultaten boek, bestaat uit een oopaal-kleurige man en een wildkleurige pop die split is voor oopaal. De feiten die ik in dit artikel meld, zijn echter mede afkomstig uit ervaringen, die ik met andere koppels gaaien heb opgedaan. De man is in 1987 gekweekt door de heer Driesmans uit Blankenberge (België). Door zijn pionierswerk bij de kweek is deze mooie mutatie tot nu toe behouden gebleven. Bij andere kwekers schijnen de resultaten bij de gaaienkweek echter nogal tegen te vallen. Omdat de basis smal is, is de kans dat de gaai in de oopaalkleur uitsterft dan ook groot.

Bepaling van het geslacht

Er is uiterlijk geen verschil tussen mannen en poppen aan te geven. Vaak is de man iets forser en heeft een wat bredere schedel. Er zijn echter ook kleine mannen en grote poppen. Het gedrag van de vogels kan uitsluitend geven. Meestal vertoont een man een dominant gedrag, maar er zijn ook zeer agressieve poppen. De man laat over het algemeen de meeste "zang" horen, maar poppen "zingen" ook. Ik zeg zang tussen aanhalingstekens, omdat het repertoi-

re voor een groot gedeelte uit de imitatie van allerlei geluiden uit de omgeving bestaat. Toch is er wel een betrouwbare manier om het geslacht te bepalen.

In het voorjaar brengen de poppen namelijk een geluid ten gehore, dat mannen niet maken. Een pop gaat dan fier rechtop zitten, zet haar kuif op, blaast zichzelf op en maakt dan een ratelend geluid. De snavel wordt daarbij half open gehouden. De mannen antwoorden dan door een soort geraas te laten horen, alsof zij willen zeggen: "Dit is mijn territorium". Bij twijfel kan endoscopisch onderzoek uiteraard ook uitkomst bieden. De methode van verdoving met gas die daarbij tegenwoordig wordt toegepast, is veilig en de vogels zijn na het onderzoek snel weer bij bewustzijn.

Mutaties van de Vlaamse Gaai

Bij mijn weten zijn er slechts mutaties bekend in de kleuren oopaal en albino. Over een albino mutant heeft de heer M. de Jong in 1973 in dit blad een artikel geschreven. In de Noordoostpolder had men toen een jonge albino gaai gevonden. Met deze vogel is kennelijk niet gekweekt, want ik heb er later niets meer van vernomen. In de natuur is een dergelijke vogel geen lang leven beschoren, omdat albino's minder goed zien en door hun witte kleur erg opvallen. Als de populatie gaaien in de Noordoostpolder weinig koppelt met vogels van buiten dat gebied, verwacht ik dat de albino-mutatie daar nog wel eens opnieuw zal opduiken. Ik zou er in geïnteresseerd zijn om met zo'n vogel verder te kweken. De oopaalkleurige mutant is in België geboren. De heer R. Driesmans, waar deze vogel terecht kwam,

kweekte ermee en heeft daarover in 'Onze Vogels' in 1990 een artikel geschreven.

Vererving van opaal en albino

De vererving is hetzelfde als bij de recessief witte kanarie: autosomaal of onafhankelijk (niet geslachtsgebonden) en recessief ten opzichte van de wildkleur. Zowel de jonge mannen als de jonge poppen uit een opaal zijn 100% split voor deze kleur, terwijl ze een wildkleurig uiterlijk hebben. Als er mutanten worden geboren, bestaan deze zowel uit mannelijke als vrouwelijke exemplaren.

Huisvesting

De binnenvolière ligt binnen een voormalige kippenstal en is 2,5 m lang, 1,8 m hoog en 0,7 m breed. Er ligt een betonnen vloer in. De buitenvolière die tegen het kippenhok is aan gebouwd, is 6 m x 2 m hoog x 1,3 m breed. Hiervan is een klein gedeelte overdekt met plastic golfplaten. De buitenren is begroeid met vlier- en frambozenstruiken, een perzikboom en brandnetels. Ieder jaar voorzie ik deze van een kruiwagen paardenmest om de plantengroei te verbeteren. Daarnaast is het ook zo dat de vogels er graag in wroeten. Jaarlijks moet ik de struiken terug snoeien, omdat deze anders door het gaas heen groeien. Op circa 20 cm boven de buitenvolière heb ik een fazanten-net gespannen, om katten en uilen te weren.

Voeding en kweek

Het gehele jaar door verstrek ik eivoeder en universeelkorrels, waaraan ik nog wat rozijnen heb toegevoegd. In het najaar krijgen de vogels daarnaast ook vlierbessen en Europese eikels te eten. Tijdens de kweekperiode worden dagelijks gekookte vleesmaden verstrekt, waaraan ik mineralen en vitamines heb toegevoegd. Verder krijgen ze levende meelwormen, krekels, morio's en buffalowormen en jonge muizen. Met name de jonge muizen zijn onontbeerlijk om gezonde jonge vogels op stok te krijgen. Jonge muizen bevatten de bouwstoffen die nodig zijn voor de opbouw van het skelet van de jonge vogels. Toen ik nog geen muizen voerde kwam het regelmatig voor dat jonge vogels gebrekkige en kromme poten hadden. Dat probleem is nu verleden tijd. Om steeds over muizen te kunnen beschikken ben ik begonnen om deze zelf te fokken. Als ik muizen tekort kom kan ik er bij mijn vriend ook nog halen. Voor een koppel dat jongen heeft zijn naast insecten zo'n dertig jonge muizen per dag nodig. Naarmate de jongen ouder worden

kunnen ook grotere muizen worden verstrekt.

Het is zeer belangrijk dat er steeds voldoende levend voedsel aanwezig is. Als dat ontbreekt zullen de ouders, zoals ik heb ervaren, hun eigen jongen uit het nest pakken en opeten. Het is overigens aan te bevelen om reeds levend voedsel te verstrekken voordat de nestbouw gereed is. In die periode en tijdens de broedtijd voedert de man daarmee regelmatig zijn pop. Het elkaar voederen is een vorm van liefkozing die de band tussen de twee oudervogels bevestigt. Om elkaar te voederen vinden de vogels universeelvoer niet aantrekkelijk. Volgens mijn ervaring eten gaaien die over levend voer beschikken minder snel hun eigen eieren op. Als de eieren worden opgegeten, gebeurt dat dan ook meestal door de man. Menig- een zal redeneren: dan zet ik de man apart. Dat is echter geen oplossing, omdat de man de broedende pop voedsel brengt. Gedurende de eerste vier dagen na het uitkomen van de jongen verlaat de pop het nest vrijwel niet. Zij alleen voedert dan de jongen. Als de man de pop niet op het nest kan voederen krijgen de jongen niets te eten en sterven.

Tijdens het broedseizoen heb ik overigens een opmerkelijke verandering in de verhouding tussen de oudervogels waargenomen. De bouw van het nest komt voornamelijk voor rekening van de pop, hoewel de man ook wel met nestmateriaal rondvliegt. Tegen de tijd dat het eerste ei wordt gelegd begint de man de pop zeer fel te achtervolgen. Dit opjagen vormt zeker bij een kleine volièr een gevaar, omdat de pop dan nergens heen kan. In het ergste geval vermoordt de man dan de pop.

Zodra er eieren zijn, worden de rollen echter omgekeerd. De man wordt door de pop slechts in de omgeving van het nest geduld wanneer hij haar komt voederen. Als hij toch in de buurt blijft komt de pop van het nest en verjaagt hem met zo'n grote felheid, dat de man daarbij wel eens veren verliest. Ook als er jongen zijn verdedigt de pop het nest tegen de man. Pas zodra de jongen wat groter zijn staat de pop toe dat de man de jongen ook rechtstreeks voedert.

Ik wil hierbij nogmaals het belang van een ruime volièr onderstrepen. Bij een kleine ruimte kunnen de vogels elkaar immers niet ontwijken, waardoor de kans op resultaten erg klein wordt.

Ter voorbereiding op de kweek verstrek ik met regelmaat levend voer in de vorm van meelwormen. Daarvoor is het niet nodig dat ik in de volièr kom, want ik voeder door een luikje. Levend voer stimuleert de vogels om tot voortplanting over te gaan. Het heeft ook invloed op de grootte van de legsels. Mijn gaaien leggen meestal 7 tot 8 eieren. Bij hun in de vrije natuur broedende soortgenoten varieert het aantal eieren meestal rond de 5 à 6 stuks.

De man gaat toenadering tot de pop zoeken en voert haar lekkere hapjes. Als de pop die accepteert is dat een teken van paarvorming. Gedurende het najaar en de winter laten de partners elkaar links liggen. Er is dan geen sprake van wederzijdse toenadering.

Ik hang twee nestbakken van 25 x 25 x 20 cm diep, met takken er omheen zodat het nest aan het oog onttrokken is. Eén bak hang ik in de binnenvolièr en één in het overdekte gedeelte

osel

De

van de buitenvolière. In de nestbakken heb ik fijne berkentwijgen aangebracht, zodat een ronde nestvorm ontstaat die de ruwbouw van het nest vormt. Het binnen gedeelte voorzie ik van wortels van kweekgras, waarvan ik het eraan hangende zand met de riek heb afgeschud. Dit nest werken de vogels dan van binnen af met kokosvezels.

Het eerste legsel wordt meestal in april gelegd. De broedtijd bedraagt circa 16 dagen. De pop neemt het broeden voor haar rekening. De vogels zijn in die tijd erg stil en proberen zichzelf zo weinig mogelijk te laten zien.

Het ringen van de jonge vogels is voor zowel mijzelf als voor de jonge vogels een gevaarlijke operatie. Ik gebruik 6 mm ringen, die ik van tevoren heb afgeplakt met leukoplast, zodat deze niet glimmen. Het is mij wel eens overkomen dat de ouders een jong vanwege de ring het nest uitwierpen en het vervolgens in mootjes hakten. Alleen voor het ringen betreed ik de volièr. Nestcontrole heeft, ook al betreft het tamme vogels, paniek en stress tot gevolg. Deze stress kan zelfs een zodanige vorm aannemen dat de vogels onmiddellijk na de controle hun eieren of jongen uit het nest nemen en opeten.

Uit het gedrag van de man kan ik opmaken wanneer er jongen geboren zijn. Deze braakt dan voedsel op, gaat dat uitgebreid verder in stukjes doen en eet het daarna opnieuw op. Ik kan vervolgens berekenen wanneer er geringd moet worden. Voor het betreden van de volièr zet ik uit veiligheidsoverwegingen een pet en veiligheidsbril op. De gaaïen schrikken er bij de verdediging van hun nest namelijk niet voor terug om recht in je

gezicht te vliegen en zij kunnen daarbij hun snavel geducht gebruiken.

Zodra de jongen circa twee weken oud zijn haal ik ze uit het nest om ze verder met de hand groot te brengen. Hierdoor krijg ik vogels die minder schuw zijn en daardoor zelf te zijner tijd gemakkelijker tot kweek over gaan.

Soms beginnen de vogels aan een tweede nest. Het slagen van een tweede broedsel is mede afhankelijk van het tijdstip waarop werd begonnen met het eerste nest. In juli beginnen de meeste gaaïen te ruien. Als de man in de rui valt stopt hij ermee de pop op het nest te voederen. In het gunstigste geval laten de ouders dan het nest eenvoudigweg in de steek en vermoorden ze de jongen niet. Soms ben ik er op tijd bij en kunnen de jongen dan verder met de hand worden opgefokt.

Ervaringen met *Garrulus glandarius bispecularis*

Behalve de nominaatvorm bezit ik nog twee exemplaren van de ondersoort *bispecularis*. In 1983 trof ik bij een importeur in België 5 van deze vogels aan. Ze waren verschrikkelijk schuw. Dat was voor mij de reden dat ik er maar twee kocht. Ik zocht twee vogels uit die zoveel mogelijk uiterlijke verschillen toonden. De ene was donker roodbruin van kleur met een lang slank type en donkere ogen. De andere was lichter roodbruin, kort en breed van postuur met lichte ogen.

In het voorjaar van 1985 begonnen ze samen een nest te bouwen. Ze waren inmiddels minder schuw geworden en ik was hoopvol gestemd dat ik er iets mee zou kweken. Een mooi afgewerkt nest werd gebouwd, maar er kwamen geen eieren.

In het voorjaar van 1986 was er op een morgen een hels gekrijs te horen. Toen ik ging kijken wat er aan de hand was zag ik dat de beide vogels op leven en dood met elkaar aan het vechten waren. Ik heb ze toen apart gezet. Gelukkig hield geen van beiden aan het gevecht blijvend letsel over.

Omdat ik er nu toch aan ging twijfelen of er wel sprake was van een echt koppel, liet ik in 1987 een endoscopisch onderzoek doen. Hieruit bleek dat het twee mannen waren. Ik veronderstel nu dat ik twee ondersoorten van de *bispecularis*-groep bezit, afkomstig uit verschillende gebieden. Ik heb getracht om nog aan poppen van deze ondersoort te komen. Bij importeurs waren ze echter niet verkrijgbaar. Daarom schreef ik een artikel in het blad van de B.O.F. en zond ik twee maal een vogel in op de show in Breda (in 1996 voor het laatst) om zo misschien in contact te komen met mensen die deze soort ook hebben. Er kwam echter geen enkele reactie. Drie jaar geleden kreeg ik een tip dat de ondersoort weer was ingevoerd. Het bleek echter te gaan om exemplaren van de brandtj-groep.

Ik heb enkele jaren getracht om de vogels te kruisen met de Europese vorm. Het was mijn bedoeling zo uit kruisingen, die mogelijk vruchtbaar zouden zijn, de soort terug te kweken. Dit heeft echter niet tot succes geleid. De gevormde koppels harmonieerden goed en bouwden nesten, maar ik zag geen eieren. Op een ochtend toen de pop op het nest behoorde te zitten om te leggen, zat de man op het nest.

Uit mijn observaties heb ik inmiddels de conclusie getrokken dat de beide soorten elkaars "taal" niet verstaan. De man voederde wel de andere-soort-pop, maar had een ander baltsgedrag met geheel andere geluiden. Ik denk dat dit de oorzaak is geweest van het mislukken van deze "operatie". Ik heb mijn pogingen om hieruit iets te kweken inmiddels gestaakt.

De beide vogels zijn op dit moment bijna door de rui heen. Ze verkeren ondanks hun hoge leeftijd, ik heb ze al ruim 14 jaar, nog in prima conditie. Ik hoop ze nog vele jaren te kunnen verzorgen. Gaaïen kunnen immers behoorlijk oud worden.

Ik hoop in dit artikel alle aspecten van het kweken met Vlaamse Gaaïen voldoende te hebben toegelicht.

Over Kanaries gesproken

ZANG • KLEUR • POSTUUR

Border Fancy

De Border dateert van omstreeks 1850. Ontstaan in Cumberland (nu Cumbria – Engeland) onder de oorspronkelijke naam Cumberland Fancy werd het ras van in het prille begin enorm populair! Zowel Engelsen als Schotten eisten het nieuwe ras op, maar na wat nationalistisch gehakketak werd overeenstemming bereikt over de definitieve benaming. Het werd overigens een zeer toepasselijke benaming: Border Fancy (Border = grens).

Door de progressieve evolutie van de communicatiemiddelen in de 19^e eeuw verspreidde de Border zich al snel in de Engels sprekende landen. Ook in Europa werd de Border zeer populair. Momenteel vindt men goede Borders over de hele wereld. Het model van de Engelse Border Conventie wordt zoveel mogelijk gevolgd. Omdat een paar Engelse topkwekers als absolute trendsetters de markt beheersen en hoge prijzen aangeboden krijgen en ook vragen, krijgt de Border een beetje tegenwind van liefhebbers die de Border te duur vinden. Dat zou volgens sommigen ook een oorzakelijk verband houden met de komst van de populaire Fife die kwantitatief de Border is voorbij gegaan.

In het voordeel van de Fife dient gezegd te worden dat het een goedkoop vogeltje is, die bovendien uitstekend kweekt. De ideale vogel voor beginner! Kwaliteitsborders zijn doorgaans niet bepaald goede kwekers. De vruchtbaarheid en de eierproductie liggen beduidend lager dan bij de Fife. De Fife haalt gemakkelijk 3 ron-

den. Wie dat van zijn Borders verlangt, voorziet best in pleegouders en houdt bij voorkeur slecht 10% van zijn overjarige poppen aan, zoals één van de Engelse topkwekers onlangs in Cage & Aviary Birds schreef!

Zoals bij alle rassen kan een selectie op de broedkwaliteiten positieve resultaten opleveren.

Steeds de voortbrengingseigenschappen negeren in het voordeel van de bevedering, houding en vorm kan op de lange duur funeste gevolgen hebben. Waar vroeger een gemiddelde van 5 jongen per pop over twee nesten een normaal verschijnsel was, blijft de huidige kwaliteitsborder daar meestal onder. De oorzaak? Onvoldoende aandacht voor de broedeigenschappen met daarbij de doorgedreven inteelt om steeds maar weer de zeer specifieke eigenschappen te accentueren.

Zoals altijd zal de gulden middenweg de beste resultaten opleveren. Niet vergeten dat wie onvoldoende kweekt, beperkt is in zijn selectiemogelijkheden. Alles begint bij goede kweekresultaten. Is de Border niet de gemakkelijkste, het blijft een uitdaging voor wie 'moeilijk' ook moet kunnen! De vogel loont zeker de moeite.

De Engelsen noemen hun Border 'WEE-GEM' of juweeltje! Hoe dat juweeltje er moet uitzien om aan zijn standaardeisen te voldoen, zullen we proberen te beschrijven.

De standaardeisen

KOP EN NEK (10 punten):

Kop rond als een knikker. Niet alleen in profiel, maar uit alle gezichtshoeken. Gevulde wangen en rond voorhoofd. Duidelijk afgescheiden van het lichaam. De grootte van de kop is in verhouding tot het geheel. De nek is geprononceerd en diep. Absoluut geen gedrongenheid zoals Norwich of Gloster. Tussen kop en romp is rondom een welving naar binnen merkbaar. De ogen zijn centraal geplaatst. De bek is conisch en niet zwaar.

LICHAAM (15 punten):

Eivormig, stompe kant bovenaan. Breed in schouders zodanig dat het voorzicht een hartvorm benadert. De borst is breed en rond. Gebombeerde rug. Sportieve buik zonder ballastvorming in de flanken.

VLEUGELS (10 punten):

Lengte in verhouding tot lichaam. Moeten mooi aansluiten op de stuit zonder kruisen of afhangen.

STAART (5 punten):

Theoretisch 1/3 van de totale lengte. Rond aan de basis en vrij smal naar het uiteinde. Niet vallend.

BENEN en POTEN (5 punten):

Inplanting in het midden van de vogel. Loopbeen vrij lang. Zichtbare dij. Opgerichte houding van 60°. De afstand tussen zitstok en het onderlijf is groter geworden.

KLEUR (15 punten):

De oranje- of roodachtige grondkleur is niet toegelaten. De intensieve vogels zijn goudgeel en ook de schimmelvogels zijn diep doorgekleurd. De gele kleur moet dus warm en diep zijn. De gepigmenteerden bezitten een fijne bestreping. Groene of blauwe vogels laten zo weinig mogelijk bruin zien. De cinnamon- en fawnvogels zijn zacht bruin zoals melkchocolade. Bontvorming is zonder belang en even waardig.

BEVEDERING (10 punten):

Fijne gesloten bevedering. Een gladde bevedering bevordert de netheid van de contouren wat in het geval van een vormvogel, zoals de Border, van groot belang is. In een reeks met goede vogels kan de houding en de bevedering doorslaggevend zijn.

GROOTTE (5 punten):

14,64 cm. De meeste vogels zijn groter! Het bepalen van de grootte mag niet eenzijdig gebaseerd zijn op de exacte afstand van snavelpunt tot staartuiteinde. De verhoudingen binnen de typische Bordervormen zijn meebepalend. Vogels met een getrokken lichaamsvorm – meer Conférence peer dan ei – zijn te lang van type.

Zij hebben doorgaans lange vleugels en missen rondheid. De factor "grootte" is niet noodzakelijk een argument in de beoordeling van een goed getypeerde Border. De trend varieert naar vooral goed gevormde maar niet noodzakelijk te grote of plumpe vogels.

HOUDING (15 punten):

Fier en elegant! De lengte-as vormt een hoek van 60° met de zitstok. De Border is geen statische vogel die onbeweeglijk poseert, maar kop omhoog en borst vooruit van stok naar stok springt en zich iedere keer opricht alsof hij wil zeggen: "Hier ben ik, bewonder mij!"

In de houding speelt de lengte van de loopbenen en de natuurlijk neiging om

zich op te richten een belangrijke rol. De africhting en training is zo belangrijk dat wij kunnen stellen dat de beste liefhebbers ook dikwijls de beste trainers zijn. Niet zelden worden goede vogels voorbijgegaan door beter getrainde vogels van intrinsiek mindere kwaliteit.

KONDTIE – GEZONDHEID (10 punten):

De conditie moet optimaal zijn. Conditie kan op-afgaan. Dit is een natuurlijk verschijnsel en wellicht ook één van de redenen waarom het puntenaantal van tentoonstellingsvogels soms fluctuaties vertoont. De liefhebber zal dus trachten te pieken naar alle grote wedstrijden toe. Vogels zijn net mensen. Wie zich goed voelt ziet er beter uit. Is de conditie minder dan is dat gewoonlijk aan het uiterlijk te merken.

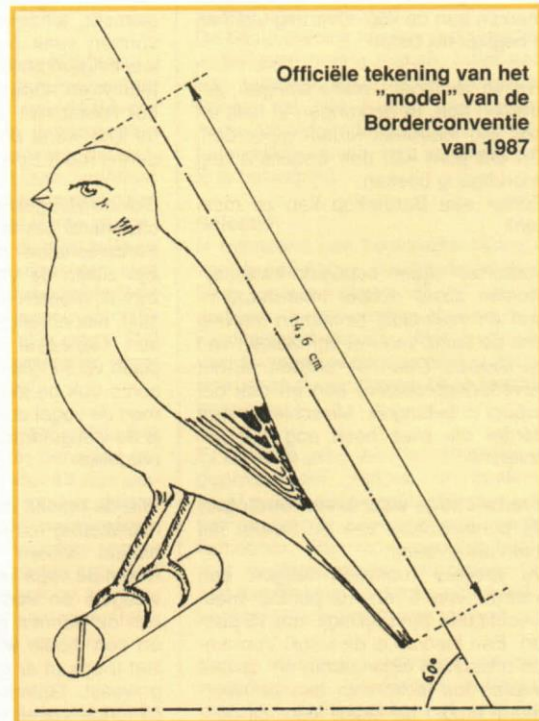
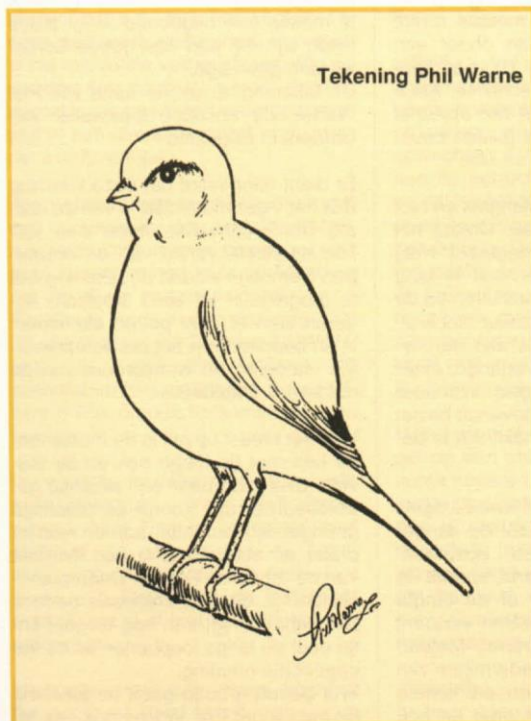
Kommentaar

De opvallende lange benen van de Engelse top-Borders krijgen veel aandacht bij onze Borderliefhebbers. Sedert enkele jaren is het de betrachting van iedereen om deze eigenschap in de stammen in te fokken. Dat is logisch en nodig om bij te blijven. Dit resulteert echter niet noodzakelijk in een onmiddellijk en totaal resultaat! De vooruitgang wat betreft loopbeen-

lengte is nu al enkele jaren merkbaar geworden, maar er zijn andere problemen gerezen. Zo zien wij meer vogels met een zeer degelijk benenstel maar met te weinig schouderbreedte. Ze zijn doorgaans ook groter geworden of misschien lijken ze groter omdat ze slanker zijn. We kunnen aangaan dat de moderne Border de standaardgrootte van 14.64 cm overschrijdt. Dat is ook en vooral in Engeland het geval, maar exemplaren die dichterbij de 17 cm aanleunen zijn uit den boze!

De introductie van dergelijke vogels, hoe lang hun loopbenen ook zijn, zal ongetwijfeld negatieve gevolgen hebben voor de balans verhoudingen in het nageslacht. Dit kan resulteren in te lange vleugels, een getrokken lichaamsvorm, slechte inplanting van de poten, gebrek aan rondheid enz. De beenlengte bepaalt uiteraard mede de afstand tussen onderlijf en zitstok. Alhoewel men in dit proces ook de aangeboren natuurlijke neiging om zich op te richten niet mag vergeten om te komen tot die belangrijke 60° houding. Naar mijn gevoel is de combinatie van beide eigenschappen ter zake determinerend.

Wat in de perfecte houding opvalt is de staartinklinatie. De staart mag zeker niet vallen maar ligt veel dichterbij

Over Kanaries gesproken ZANG • KLEUR • POSTUUR

het horizontale dan bij het verticale. Dit klinkt onwaarschijnlijk, maar wie aandachtig de beste vogels observeert kan er niet naast kijken.

Een kwaliteit waarin veel vogels tekort komen is de brede borst ter hoogte van de schouders. Men spreekt hier ook van "schouderbreedte". Dit onderdeel blijkt nog bij te veel vogels fout te zitten vooral op continentaal niveau. Soms treffen wij Borders aan met schouders, maar vaak is de benenlengte en houding beperkt en bovendien zit de vogel te zwaar in het onderlijf en flanken. Soms zit de gezochte breedte te laag en is de elegantie zoek. Bij sommige vogels is de afstand die rug en borst scheidt te klein, en is de klassieke eivorm platgedrukt. Meestal hebben die dan wel goede benen maar de vorm zit fout!

De kop als ornament

Wat valt er ons het meest op wanneer wij naar iemand zien? Zijn gezicht en hoofd natuurlijk! Ook de kop van een dier trekt onze aandacht. Goede Borderkoppen zijn zeldzaam! Die "knikker rondheid" waarover wij het zo graag hebben is soms ver te zoeken! Zelfs bij de beste Engelse vogels is er altijd nog iets op te merken aan de kop. Overtuig uzelf en u begrijpt mij beter!

Weinig voorhoofd, platte wangen, geknepen kop, te gedrongen in hals en nek zijn klassieke fouten geworden. Op dat punt kan ook Engeland nog vooruitgang boeken. Echter een Borderkop kan zo mooi zijn!

Misschien liggen bepaalde kweeksystemen zoals dubbel intensiefparingen en veelvuldig cinnamon inbreng aan de basis van het vernauwen van de koppen. Daarmee snijden wij het bevederingprobleem aan en ook dat aspect is belangrijk. Misschien is een Border die alles heeft nog niet geboren!?

Evenwichtige waardeverhoudingen

De puntenschaal van de Border telt geen uitschieters.

De meeste rubrieken krijgen een waarde van 5 en 10 punten mee. Slechts drie zijn begiftigd met 15 punten. Eén hiervan is de kleur! Voor velen misschien eigenaardig om zoveel waarde toe te kennen aan de kleur, vooral omdat de factor kleur bij pos-

tuur kanaries doorgaans van onder-schikt belang is. Bij de Border ligt dat anders!

Er wordt een diepe warme kleur gevraagd. Voor de intensieve vogels is dat goudgeel, strogeel voor de schimmels maar met een diepe doorgekleurde grondkleur. Dat zal voor kleurspecialisten fout klinken maar voor de Border is dit een vereiste. Dit "Bordergeel" wordt in Engeland zeer op prijs gesteld en door veel kwekers op een natuurlijk wijze aangewakkerd. De verschillen zijn dan ook miniem. Bij sommige stammen zijn de poppen dieper en "warmer" gekleurd dan de mannen van een kleurzwakke stam. Raar maar waar!

De bevedering is, ondanks de mijn inziens iets te krappe 10 puntenwaarde, van groot belang. Keelnepen, borstkammen en losse flanken zijn serieuze fouten die de netheid van de contouren nadelig beïnvloeden. Voor de samenstelling van de kweekkoppels zal men daar terdege rekening mee houden.

Vaak terugkerende fouten worden liefst weggeselecteerd. Exemplaren met een rafelige bevedering zijn fel gezocht, alhoewel de meeste ronde vormen vaak schuilgaan onder een iets langere bevedering. Dit is een natuurlijk en normaal verschijnsel maar het neemt niet weg dat het objectief de fijne, korte en vooral gladde bevedering moet zijn!

Ook de vleugels zijn belangrijk en niet uitsluitend om te vliegen. Omdat het Borderlichaam niet langgerekt mag zijn zullen de vleugels nooit te lang zijn. Zij moeten mooi aansluiten op de stuit, niet afhangen en zeker niet kruisen. Gehaakte vleugels zijn een typisch verschijnsel bij overjarige, maar soms ook bij jonge vogels. Wanneer men de vogel ook van bovenuit beziet is de vleugeldracht gemakkelijk te beoordelen.

Wie de moeite doet zijn kweekvogels nauwkeurig na te zien zal de aangehaalde fouten kunnen opsporen. Neem de vogel in de hand, spreidt de vleugels en controleer of de lengte van de pennen geen hiaten vertoont en een mooie waaier vormt. Meteen ziet u ook of er geen vedermijten zijn geweest. Getrokken pennen komen bij jonge vogels langer terug en ook

dat mag men niet uit het oog verliezen. Elke afwijking moet, als de keuze ruim genoeg is, weggeselecteerd worden.

Een smalle staart is mooi, maar wij mogen niet uit het oog verliezen dat onrustige of onvoldoende getrainde vogels gemakkelijk hun staart spreiden. Vallende staarten zijn fout en zeker te vermijden. Dat de bovenste pennen in de staart van een jonge vogel iets korter zijn is een normaal verschijnsel. Bij de overjarige zal de staart iets breder en langer worden.

De veelbesproken rondheid van de Border is zeker niet beperkt tot één lichaamsdeel. Waar die eigenschap echter het meeste opvalt is wel de rug. Een mooi gebombeerde rug spreekt tot de verbeelding. Toch is de aanmerking "platte rug" een steeds weerkerende melding op de keurfiiche. En weeral gaat het iets getrokken type het meest in de fout! Ook de zeer grote vogels missen vaak een mooie ronde rug, tenzij men met werkelijk mastodonten te doen krijgt en dat wordt ook niet gevraagd.

Bovenstaande beschouwingen zijn in feite een poging om de lezer duidelijk te maken hoe uitgebreid de gestelde eisen zijn die aan een goede Border worden gevraagd.

De tekening is van de hand van Phil Warne, de absolute topkweker van Borders in Engeland.

Er dient aangestipt dat deze tekening niet het vigerend model is van de laatste Borderconventie maar een toekomstgerichte versie van de ontwerper. Sommige vinden de tekening iets te progressief tot zelfs utopisch! Anderen zien er veel goede elementen in en beschouwen het als een zoveelste uitdaging en wensdroom van de modere Borderkweker.

Wat het meest opvalt is de mooie ronde kop met de diepe nek en de stijlvolle overgang naar een prachtig gebombeerde rug. Vooral de prachtige gebogen lijn vanonder aan de keel tot onder de staartbasis is een kwaliteit van de moderne Border. Daarop aansluitend is de staartinklinatie perfect. Het geheel krijgt een nog elegant tintje door de lange loopbenen en de fier opgerichte houding.

Wat betreft grootte geeft de tekening de indruk dat Phil Warne ook iets wil

ysel

De

proberen om het geheel binnen de voorziene maten wil houden. Misschien en vingerwijzing naar die veel te lange types met weliswaar lange benen maar een meer getrokken model. Wat de tekening vooral uitstraalt is elegantie! Hoe de Engelse manier van standaardaanpassing en modelwijziging functioneert, willen we trachten te verduidelijken.

In principe wordt aan de puntenschaal zelden of nooit geraakt. Wanneer een modelaanpassing zich om één of andere reden opdringt sturen de Borderspecialclubs hun specialisten-kiesmannen die meestal gewaardeerde liefhebbers-keurders zijn, naar een conventie.

In deze Borderconventie worden alle voorstellen en modellen gedebatteerd en de verkozen optie of model bevestigd. Vanaf dat ogenblik is het gekozen model voor alle Borderkwekers en keurders het objectief.

De Border stelt geen onoverkomelijke problemen wat betreft huisvesting. Hij kan tegen de koude en een kweekkooi van 60 x 30 x 40 doet het uitstekend. Dubbele of driedubbele kweekkooien zijn praktisch, vooral wanneer de tussenschotten verwijderd kunnen worden. Aldus komt ruimte vrij na de kweek voor o.a. de jonge vogels. Tijdens de kweek wordt vaak een man in het middelste vak geplaatst. Via en opening kan op deze manier de kennismaking tussen een weerspannige pop of een niet al te vurige man zonder averij verlopen.

Wie absoluut een bepaalde man met een welbepaalde pop wil laten paren, laat beide in de maand november een paar weken samen vóór ze broedrijp zijn om elkaar te leren kennen.

Dat zijn ze in maart nog niet vergeten! De showkooi is de Engelse DEWAR-kooi met 2 gegroefde stokken. De hoekdraden niet meegeteld zijn er telkens 6 vrije draden tussen stokken en hoeken.

De voeding is deze van de meeste postuurkanaries. Veel liefhebbers voegen naar Engels voorbeeld veel platzaad toe aan de gewone zaadmengeling. Krachtvoer en opfokvoer is de vrije keuze van de liefhebber evenals het al of niet verstrekken van groenvoer.

Medicatie: minimaal, alleen wanneer het nodig is! Blind kuren met vooral

antibiotica is af te raden. Trosjesgiest is en lekkernij voor de vogels en bevat weinig olie dus minder risico voor leverproblemen.

Borderpoppen alleen of samen met man zijn perfect bekwaam om hun jongen groot te brengen. Poppen die het laten afweten, verkeren meestal niet in goede gezondheid of zijn te oud. Plukken doen ze net als ander kanaries, en vooral tijdens de overgang van de rondes. Mannen plukken zelden en bieden bij parenkweek de oplossing om een plukkende pop te vervangen. Wanneer een pop onmiddellijk op haar nest gaat zitten wanneer de man wordt gegeven, moet men het nest wegnemen. Zo niet, dan zijn de eieren onbevruucht. Niet vergeten het nest terug te plaatsen vóór het leggen!

Pleegouders kunnen de productie opvoeren omdat de Borderpop dan eenmaal meer kan leggen doordat de pleegouders de klus afmaken. Dat gebeurt bij voorkeur kopjesgewijs met kruisingen van b.v. Borders met gewone goed kwekende kanaries.

Dit systeem wordt vooral toegepast om uit een goed paar, soms dure vogels, zoveel mogelijk jongen te verkrijgen.

STIFF CLAW of stijve achtereen

Jonge Borders eten gedurende hun eerste levensmaanden veel zachtvoer en nemen vlug toe in gewicht. Hun gewrichten zijn nog te week en kunnen de schokken niet aan, wanneer ze zoals alle jong wel eens wild gaan doen en onzacht op de harde zitstokken landen. De jonge diertjes trekken het pijnlijk pootje op, maar dan stelt de liefhebber vast dat de achtereen de zitstok niet meer grijpt maar stijf naar achteren gericht blijft staan. Dat komt vaak niet meer goed en de vogel is verloren voor de show.

Men kan proberen de gekwetste vogel op een schuin naar beneden gerichte koperen draad van ±3 mm diameter te plaatsen. Dit om het grijpen aan te moedigen en de klauwengymnastiek te bevorderen. Jonge vogels worden soms op één zitstok geplaatst om het wild verspringen af te remmen. Opmerkelijk dat sommige stammen daar erg gevoelig voor zijn.

Training

Is naar mijn gevoelen de specifieke

bijdrage van de liefhebber in de afwerking van een kwaliteitsproduct! Zeer vlug dient de jonge Border vertrouwd gemaakt te worden met de showkooi die met geopende deur voor de open deur van de verblijfskooi wordt bevestigd. Een snoepje kan dat verlangen nog doen toenemen. In het dak van de kooi bevestigd zal het ook hun fiere opgericht houding aanwakkeren.

Voor de ouderdom van 8 weken wordt de showkooi met de vogel erin niet weggehaald om de baby niet te doen schrikken. Daarna wel, mits de nodige voorzichtigheid en een snoepje als afleiding maar dan voor korte tijd. Die afzonderingstijd wordt stelselmatig verlengd naarmate de vogel ouder en meer volwassen wordt.

De trainingssessies gaan gepaard met een beloning en dat weten ze vlug. Een takje vogelmuur, trosgierst of Gold of pleasure kunnen wonderen doen, zodat de jonge rekruten het leuk gaan vinden!

In de laatste fase van de training mag een witte kanarie in de buurt vertoeven om ze daarmee vertrouwd te maken. Dit is meer als voorzorgsmaatregel bedoeld omdat kanaries van nature een heilige schrik hebben van alles wat wit is en beweegt.

De beste training kan van een slechte vogel geen goede maken, maar een iets mindere maar goed getrainde Border zal niet zelden een betere maar onvoldoende getrainde Border het nakijken geven. Niet vergeten, het is te belangrijk!

Selectie

Is eveneens een belangrijke bijdrage van de liefhebber. Zonder de productieve eigenschappen uit het oog te verliezen is het continu streven naar kwaliteitsverbetering. Wees niet te vlug tevreden want dan bent u al onbewust op de terug weg! Het kan altijd beter!

Er bestaan geen wondermiddelen om gegarandeerd succes te boeken, maar enkel vaste regels die men niet kan negeren en zeer veel inzet van de liefhebber. Men moet van het begin met kwaliteitsvogels vertrekken. Ga niet dagdromen en denken dat u uit 2 knollen een renpaard kan fokken!

Vogels met fouten moeten er onvoorwaardelijk uit. Keelnepen, gehaakte vleugels, zenuwachtige of angstige

ysel

Over Kanaries gesproken ZANG • KLEUR • POSTUUR

dieren, onvoldoende fiere vogels met te korte benen, sterk genepen kop, platte rug, slechte bevedering, te lang van type en een gebrek aan rondheid, niet gezonde vogels of met povere broedkwaliteiten moeten worden weg-geselecteerd. Wie zulke vogels toch in het productieproces toelaat, moet er mee rekening houden dat die fouten gemakkelijk vermenigvuldigen dan kwaliteiten. Staar u ook niet blind op een mooie vogel met een mindere conditie want wie niet kweekt kan ook niet selecteren.

Wanneer een eigenschap onvoldoende aanwezig is in de eigen stam moet de geschikte vogel aangekocht worden. Een "outcross" inbrengen is een delicate zaak, want het blijft meestal een vraagteken. De kennis en de ervaring van de liefhebber speelt hier zeker een voorname rol. Meestal wordt een "outcross" slechts éénmaal in een lijn ingeschakeld. Daarna gaat men selectief verder met vogels uit de oorspronkelijke lijn te paren met de jongen van de "outcross". Wel moet men dit tijdig doen, om de oude stam niet verloren te laten gaan.

Cinnamon

Pro of contra?

Het schrikt sommige liefhebbers af omdat er zo weinig echte toppers in voorkomen. Anderen houden van de mooie zachte kleur en bevedering van de bruine vogels. Eén ding is zeker, wie cinnamon gebruikt moet goede cinnamonvogels aanschaffen want alle cinnamons bezitten die zachte fijne bevedering niet en men mag ook niet te veel toegevingen doen op de specifieke Bordereigenschappen.

Persoonlijk zie ik ze liefst zonder al te hard pigment maar met zachte bruine kleur van koffie met melk. De poppen zijn zoals bij de kleurkanaries doorgaans beter.

Wit

Blijkt nog moeilijker dan cinnamon. Vooral de bevedering is doorgaans van mindere kwaliteit. Tenzij misschien in combinatie met cinnamon zoals de Fawn maar dat moet nog bevestigd worden.

Het zal wel en reden hebben waarom Engelse topfokkers erg zuinig om-springen met cinnamon en wit. De meeste bezitten die vogels niet of in zeer beperkte mate.

Als positieve noot wil ik graag aanstippen dat "normals" uit cinnamon of wit soms verrassende effecten laten zien en beter zijn dan hun cinnamon of witte broer of zussen. Het is een leuk alternatief en ik zou het bezit ervan niet ontraden, zonder uw gehele stam "normals" er mee te infecteren.

Groen

Is in principe de basisvogel bij uitstek bij de kanaries. De meeste liefhebbers bezitten dan ook enkele goede groene Borders die willekeurig gemengd worden met hun "normals".

Uitgezonderd enkele specialisten wordt niet steeds groen met groen gepaard. Daarom zijn de meeste groene Borders afkomstig uit bonte ouders. Een paring met geel is eveneens niet uit te sluiten. Het verdiept doorgaans de kleur van de gele of bonte jonge. De moeilijkste vogel is de Groene Schimmelman. De moeilijkheidsgraad ligt hier het hoogst. Groen intensief kan zeer mooi zijn indien de bevedering niet te hard is en de grondkleur citroen in plaats van goudgeel. Die vogels vindt men doorgaans bij de specialisten van "self" groene vogels omdat zij daarvoor de citroenfactor inbrengen.

De Borderkweker van "normals" gebruikt de goudgele grondkleur om het gevraagde diepe goudgeel te krijgen. De groene vogels uit soortgelijke stammen hebben meer bruin en zijn minder groen dan de vogels met de dubbele citroenfactor. En toch komen de beste Borders uit de grote categorie van de "normals"!

De Border is een vormvogel met een fiere elegante houding en de kleur moet diep goudgeel zijn maar is verder niet zo belangrijk. Het is al moeilijk genoeg om die prachtige vormen op die specifieke houding te realiseren, om onze tijd te verspillen met kleurenopties tenzij ze het geheel iets zouden bijbrengen.

Besluit

Ik zou de waarheid geweld aan doen wanneer ik zou beweren dat de modere Border een gemakkelijke vogel is. Wie onmiddellijk succes nastreeft zoekt beter iets anders! Wie niet na de kleinste tegenslag stopt en het als een uitdaging beschouwt, moet het aankunnen. Specialisatie in één ras kan de vooruitgang versnellen. De grootste Borderspecialisten in Enge-

land bezitten ook maar één ras. Het opent meer mogelijkheden en maakt u minder afhankelijk van jaarlijkse aankopen. De selectiemogelijkheden zijn ruimer en een ongelukje met een basisvogel betekent niet noodzakelijk een ramp omdat er nog familie in reserve aanwezig is.

De weg naar succes is lang en hard. Een prachtborder die als winnaar fungeert kweek je ook niet elke jaar, maar als je er toch in slaagt is de arbeidsvreugde van de geleverde inspanningen dubbel zo groot!

Die voldoening wens ik elke Borderfanaat van harte toe!

Gontran Huysman

De praktijk

Hoe kweek je goede rode vetstofvogels. Voor de ervaren kweker geen kunst, maar voor de beginnende liefhebber soms een vraagteken. Hoe vaak staat er niet op het keurrapport: roodbezit niet diep genoeg en komen de vragen over welk soort en welke hoeveelheid rode kleurstof er gebruikt wordt.

Zoals bekend bestaan er in de rode vetstofserie de **roodintensieven** en de **roodschimmels** al dan niet met ivoor. Men zal eerst bij zichzelf te rade moeten gaan welke van de twee soorten men wil kweken. Althans tentoonstellingsvogels.

Laten we er van uitgaan dat we roodintensieven willen kweken. Standaard nemen we dan een volle roodintensieve man die voldoet aan de eisen, dat wil zeggen juiste grootte, juiste vorm en goed doorgekleurd in vleugel en staartpenen. Als pop nemen we een roodschimmel die niet al te veel schimmel bevat.

En dan nu de praktijk. Paren we dit koppel dan krijgen we, mits bevrucht

en goed bebroed, na 13 dagen jonge vogeltjes. Een dag voor het uitkomen van de jonge vogels beginnen met eivoer te verstrekken. Dit eivoer moet dan reeds de kleurstof roodintensief bevatten. Dit kan natuurlijk van ieder willekeurig merk zijn. Worden de jongen groter dan zien we na een dag of veertien mooie lichtrode vogels in het nest liggen.

Zijn deze na ongeveer een maand zelfstandig dan veranderen we het toedienen van het eivoer met roodintensief, in het toedienen van water gemengd met rode kleurstof. Zelf neem ik en literfles, meng de rode kleurstof met een beetje warm water en vul de fles met koud water bij tot deze vol is. Deze fles moeten we op een koele plaats bewaren.

Tot na de rui (grote rui) blijven we deze rode kleurstof in het water geven. Is de vogel volledig uitgeruid dan kun-

nen we hiermee stoppen. Persoonlijk stop ik hiermee tegen de tijd dat de eerste tentoonstelling begint, dat is ongeveer half oktober en zijn vrijwel alle vogels wel uitgeruid.

De vogels krijgen dan gedurende de gehele winter geen kleurstoffen meer toegediend. TT-vogels die een of meerdere pennen verliezen krijgen af en toe wat eivoer met rood toegevoegd, want deze pennen zullen toch ook weer rood moeten zijn.

Om nou terug te keren naar het begin van ons verhaal. Ons uitgangspunt was goede rode intensieve vogels te kweken. Maar u begrijpt dat voor de roodschimmelvogel of pigmentvogels, met als grondkleur rood, het toedienen van de rode kleur hetzelfde is. Wel moet worden aangetekend dat dit één methode is. Er zijn ook liefhebbers die pas beginnen met de rode kleurstof toe dienen vlak voor de klei-

ne rui, dus ongeveer als de vogels zes weken oud zijn.

Het voordeel van het vanaf de geboorte toedienen is, dat men gelijk rode vogels in het nest heeft en men intensief en schimmel direct kan onderscheiden.

Dat men bij de kweek van intensieven ook af en toe een mooie schimmelvogel tegenkomt is mooi meegenomen. Doch voor de kweek van schimmelvogels moeten we andere kweekkoppels samenstellen wat nu niet aan de orde is. Men kan natuurlijk ook voor de kweek van roodintensieven een licht geschimmelde rode man paren aan een vol intensieve pop. Ook hiervan zijn goede resultaten te verwachten.

Succes!

J.M. Donners
Buchten-Born

BIRDCENTER DEVOLDER (België)

Vraagt te koop:

**Zang-, postuur- en kleurkanaries.
Alle soorten parkieten en prachtvinken**

Wij kopen vanaf maart ook reeds uw jonge kanaries '98.

U verwacht een eerlijke prijs voor uw vogel?

Neem contact op met ons !!

Adres: Dijkzijde 21, 2360 Oud-Turnhout (België)
Tel.: 014/45.27.31 (vanuit Nederland: 0032 14 452731)
014/45.43.59 (vanuit Nederland: 0032 14 454359)

Tevens zijn wij verdeler van Orni-plastic kweekkooien.

Wij zoeken ook contact met handelaren die ons vogels kunnen leveren

RIDDERKERKSE VOGELHANDEL

Henk van Os B.V.

Import & export

De specialist in zeldzame vogels !!

Zoals: Kolibries, Tangara's, Honingzuigers, Sunbirds, Manekins, IJsvogels, Bijeneters, Sijzen Astrildes, Prachtvinken, Papegaaien en alle soorten vrucht /insect en zaad-etende vogels.

Door eigen import sportieve prijzen! Kom vrijblijvend langs.

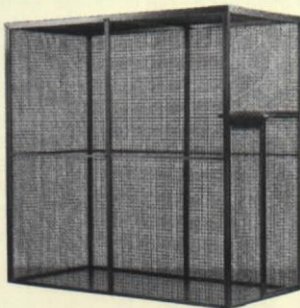
Tevens inkoop & inruil van alle soorten vogels.

Ringdijk 22-28 * 2981 EW * RIDDERKERK

Tel. 0180 - 414292

Fax. 0180 - 432686

G & O VLUCHT en KWEEKKOOIEN

Telefoon
(0541) 55 22 48
of
(0541) 55 16 56

Kooienprogramma:

Volledig uit kunststof in diverse maten.

ALU - VOLIEREBOUW

Wij bouwen uw voliëre naar wens.

Wij leveren u alle benodigdheden voor zelfbouw.

Bezoek onze showroom.

Wij geven u vrijblijvend alle informatie.

Essenweg 11 B - 7587 PT DE LUTTE

Geopend: maandag t/m vrijdag van 9.00 - 17.30.
's Avonds of zaterdag op afspraak.

Père Davids Niltava

Een schitterende vogel voor de insecten-eter Specialist

Tekst en foto's: Cyril Laubscher. Vertaling: Peter Otten

(alle rechten voorbehouden)

Eén van de meest opvallende insecten-eters voor een beplante volière is zonder twijfel het mannetje van de Père Davids Niltava (*Niltava davidi*). Hij is vrijpostig in zijn manier van doen en is een levendige bewoner die uren van plezier zal geven wanneer we kijken naar zijn vliegenvangerachtige gedrag: hij flitst door de volière op zoek naar insecten. Dit vormt zijn assortiment voedsel in het wild. Het is zeer fascinerend de Niltava te zien neerstrijken op een zitstok: met zijn vleugels uit en zijn staart omhoog.

Vogelkundig gezien zijn de Niltava's een groep vliegenvangers die een groot deel van het Aziatisch continent en subcontinent bewonen. Er zijn 24 soorten, ze variëren in grootte: de dwergniltava is slechts 10 cm (*Niltava hodgsoni*) en de grootste de Kobaltniltava (*Niltava Grandis*) is 20,5 cm.

Karakteristiek voor deze vogelgroep is dat het mannetje in het algemeen schitterend blauw zijn op de rug, met briljante, iriserende blauwe vlekken op de vleugelboeg, rond de nek, op het voorhoofd en/of de romp. Vrouwtjes zijn gewoonlijk bruinachtig, maar bij sommige soorten zijn ze wat saaier van uitgave dan het mannetje. Ze bewonen allerlei gebieden van de donkere ondergroei en middelste etage van bergwouden tot de mangrovebossen aan de kust van sommige Indonesische en Maleisische eilanden. De Kobaltniltava kan men zelfs aantreffen tot op een hoogte van 2500 meter op Sumatra, maar zijn woongebied strekt zich uit tot in Nepal en Zuidwest China en verschillende delen van Zuidoost Azië.

De solitaire Père Davids Niltava is een uitgesproken territorium-vogel

De/

ose/

van bergwouden, stromen en ravijnen en is meestal te zien al zittend op een vrije tak, of op het blad van een varen, van waaruit hij zich naar voren waagt om een niets vermoedend vliegend insect te snappen. Het mannetje is heel overweldigend als hij rond vliegt in het vlekkerige licht dat gefilterd wordt door de overdadige groei van het woud. In rust zijn de prachtig iriserende blauwe romp en kop een goed kenmerk.

Het woongebied van deze Niltava strekt zich uit van China, over Indochina tot zuidoost Thailand. Hij lijkt sterk op de Roodbuikniltava (*Niltava sundara*). Het belangrijkste verschil zit in het vrouwtje. De Père Davids

Niltava is donker bruin en heeft witte middelste vleugelpennen, die ontbreken bij de Roodbuikniltava. Beide vrouwtjes hebben de iriserende staalblauwe tekening of lijn aan de zijkant van de nek. Het mannetje Père Davids Niltava blijkt bruine buitenste vleugelpennen te hebben, terwijl de Roodbuikniltava zwarte buitenste vleugelpennen met blauwe rand heeft.

Het was een absoluut genoegzaam onze Niltava te fotograferen. De vrije manieren, samen met de uitstaande vleugels en opstaande staart nodigen uit grote hoeveelheden film te verschietsen! Het was zeer belangrijk de karakteristieke acties en houdingen

vast te leggen en deze fraaie soort zorgt voor een zeer bevredigend resultaat als hij correct op film is vastgelegd!

De Niltava wordt onregelmatig en zelden geïmporteerd. Hij eist dezelfde voorzichtige acclimatisering als de Roodbuikniltava. In het begin moet de temperatuur minimaal op 10°C gehandhaafd worden in de winter. Als ze eenmaal volledig zijn aangepast aan ons klimaat doen ze het goed in een beplante buitenvolière met toegang tot een vorstvrij nachtverblijf. Ze overwinteren ook buiten maar het is raadzaam dat ze een dak boven het hoofd hebben. Houd het mannetje in de gaten als het vrouwtje er bij wordt gezet aangezien agressie wel eens voor kan komen. Ze kunnen goed overweg met andere insecteneters in een volièr.

Een goed dieet voor deze vogels bestaat uit insectenvoer, aangevuld met levend voedsel; wasmollaren, meelwormen en kleine krekels worden vlot gegeten. Zover als ik weet is met deze vogel nog niet in Groot-Brittannië gekweekt.

Als tentoonstellingsvogel is deze Niltava zeer begeerd aangezien hij zeker de aandacht zal hebben van de keurmeester. Deze soort is goed te stellen, vooral als de kooi smaakvol is versierd met enkele mos bedekte blokken. Het mannetje zal heen en weer schieten van het ene blok naar het andere en wipt met zijn staart bij het landen op en neer.

Aluminium volièr's en kooien

HABO

- Diverse kleuren op voorraad
- Standaard elementen en volièr's op voorraad
- Geïsoleerde nachthokken
- Perspex voorzetramen
- Onderdelen voor zelfbouw
- Alles wordt geleverd in geanodiseerd aluminium
- Zeer goede kwaliteit en Service
- Opmeten en Advies aan huis is mogelijk
- Showroom gehele week geopend

Schoolstraat 82c
3864 MK Nijkerkerveen
Tel. 0342-461587
Fax 0342-461592
Mob. 0653354031

Openingstijden:

Ma. t/m Vrij. 9.00 t/m 17.00 uur
Za. 9.00 t/m 13.00 uur

ROSELLA'S

Stel Rosella's ♂ Links + ♀ rechts

DEEL 2

In deel 1 heeft u kunnen lezen welke soorten rosella's zoal worden onderscheiden en welke uiterlijke kenmerken de soorten en ondersoorten bezitten. In dit deel zal o.a. worden ingegaan op het verspreidingsgebied van de verschillende soorten, het leefgebied, de voeding, de huisvesting, het broedproces en de mutaties die bij verschillende soorten zijn opgetreden.

VERSPREIDINGSGBIED VAN DE VERSCHILLENDE SOORTEN

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus eximius*

De 'Gewone ROSELLA' (*Pl. eximius eximius*) komt voorin zuidelijk Nieuw Zuid Wales en Victoria tot in het zuidoosten van Zuid Australië.

De **Tasmanische Rosella** (*Pl. eximius diemensis*), zo doet de naam al vermoeden, komt alleen maar voor op Tasmanië.

De **Prachtrosella** (*Pl. eximius cecilia*) treffen we voornamelijk aan in het binnenland van Zuid Queensland en Nieuw Zuid Wales.

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus elegans*

De 'Gewone Pennant Rosella' (*Pl. elegans elegans*) komt voor in Zuid-Oost Queensland tot het zuidoosten van Zuid - Australië.

De **Noordelijke Pennant Rosella** (*Pl. elegans nigrescens*) is te vinden in Noordoost Queensland.

De '**Donkere**' Pennant Rosella (*Pl. elegans melanoptera*) komt voor op Kangeroo-eiland, een eiland gelegen in Zuid Australië.

De **Fleurieuze Pennant Rosella** heeft z'n naam te danken aan het eiland waar hij voorkomt, namelijk het schiereiland Fleurieu in Zuidwest Australië.

De **Adelaide Rosella** (*Pl. elegans adelaide*) komt in grote aantallen voor in de directe omgeving van de stad Adelaide, de heuvels ten noorden ervan en de zuidelijke Flinders Ranges. Het is niet moeilijk te raden hoe deze vogel aan zijn naam is gekomen.

De **Noordelijke Adelaide Rosella**, waarbij nog slecht een heel weinig geel in de borst voorkomt, vinden we, hoe kan het anders, ten noorden van de stad Adelaide.

De **Strogele Rosella** (*Pl. elegans flavoolus*) leeft in het Murray - Lachlan - Murrumbidgee - riviergebied in Zuid-Oost Australië. Ze leven en nestelen vooral in riviereucalyptussen. Voeden doen ze zich echter in eucalyptusstruikgewas en op akkers.

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus icterotis*

De **Westelijke Stanley Rosella** (*Pl. icterotis icterotis*) bewoont de kuststreek van Zuid Australië, terwijl de **Oostelijke Stanley Rosella** (*Pl. icterotis xanthogenus*) voorkomt in het binnenland van Zuidwest Australië.

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus adscitus*

De **Bleekkop Rosella** (*Pl. adscitus adscitus*) komt voor in het noordelijke en oostelijke gedeelte van Queens-

land tot het noorden van Nieuw Zuid Wales en zuidelijk tot aan Sydney.

De **Blauwwang Bleekkop Rosella** (*Pl. adscitus amathusiaae*) komt daarentegen alleen maar voor in noordelijk Queensland. De soort komt weinig voor en is dan ook (nog) onopvallender dan de Bleekkop Rosella.

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus caledonicus*

De **Geelbuik Rosella** (*Pl. caledonicus*) komt talrijk voor het eiland Tasmanië en op nog een aantal kleine eilandjes (eilandjes van de Bass straat) rondom Tasmanië.

Verspreidingsgebied van het geslacht *Platycercus venustus*

De **Brown Rosella** komt voor in Noorwest en Noord Australië waar een tropisch klimaat heerst met een gemiddelde dag temperatuur van ca. 29°C.

Opmerking:

Het is van belang te weten dat er met betrekking tot de kleur en de grootte van de verschillende rassen zogenaamde "klimaatwetten" gelden.

Gloger zegt namelijk dat de kleuren van de veren van in vochtiger gebieden voorkomende dieren donkerder zijn dan van dieren die in drogere gebieden voorkomen. Een hoge luchtvochtigheid bevordert namelijk de aanmaak van de donkere kleurstof melanine.

Daarentegen wordt echter de vorming van geelbruine kleurstoffen (pneumelaninen) bevorderd door een lage luchtvochtigheid.

Daarbij stelt Bergmann, zo heeft u al kunnen lezen, dat geografische rassen van een soort kleiner zijn naar mate het in de gebieden waar ze zich ophouden warmer is.

Vooraf bij de verschillende rassen Pennant Rosella's zijn deze klimaatwetten goed waar te nemen.

LEEFGBIED

De natuurlijke leefomgeving van de meeste Rosella's is open bosland of spaarzaam bebost grasland (savannen). In de loop van de tijd is een deel van hun verspreidingsgebied bewoond en bebouwd geraakt. Veel soorten hebben zich prima aan deze omstandigheden kunnen aanpassen en zijn dan ook doorgedrongen tot in de tuinen en het bouwland van de bewoners.

De Pennant Rosella leeft in de bossen van Oost-Australië. Ze zijn talrijk en leven ook in stadsparken en -tuinen. Ze zijn zo talrijk in Australië dat

hun schoonheid door de Australiërs maar amper meer wordt gezien. Ze leven hoofdzakelijk in bossen.

Toch is inmiddels gebleken dat de Pennant Rosella zich minder goed weet aan te passen wanneer bossen worden gekapt. We zien dan ook dat, daar waar in het leefgebied van de Pennant Rosella de bossen worden gekapt, de Rosella zijn plaats inneemt.

De Adelaide Rosella is vaak te vinden in de directe omgeving - tuinen en parken - van mensen. Verder komen ze verspreid voor in open bosgebieden en open savannen.

De Strogele Rosella houdt zich bij voorkeur op in bossen, langs rivieren (Darling, Murrumbidgee en Lachlan) en in moerassige gebieden.

Vanwege het laatste heeft hij in Australië de bijnaam gekregen van "Moeras lori".

Stanley Rosella's voelen zich prima op hun gemak in de nabijheid van mensen. Stanley Rosella's zijn dan ook vaak waar te nemen in stadsgebieden en rondom boerderijen.

Verder valt over de Stanley Rosella nog te vermelden dat ze grote schade kunnen aanrichten in bloementuinen en boomgaarden. Om deze reden mogen Stanley Rosella's het gehele jaar door in Australië worden afgeschoten, hetgeen trouwens voor meerdere soorten geldt.

De Bleekkop Rosella en Blauwwang Bleekkop Rosella houden zich bij voorkeur op in open bossen, waar ze paarsgewijs of in kleine groepjes leven.

De wetenschappelijke benaming van de Geelbuik Rosella, *Pl. caledonicus*, doet vermoeden dat deze soort op (Nieuw) Caledonië voorkomt en hier z'n leefgebied heeft. Niets is echter minder waar. De wetenschappelijke benaming van deze soort is namelijk niet correct! De vogel wordt hier namelijk niet aangetroffen.

De Geelbuik Rosella kreeg zijn verkeerde naam in 1781 toen hij werd meegenomen naar Europa en men veronderstelde dat hij uit Nieuw-Caledonië kwam. Toen de wetenschappelijke naam eenmaal gegeven was, is men hier nimmer op teruggekomen.

Ze leven, zoals reeds eerder aangegeven, op Tasmanië en de eilanden van de Bass straat. Hier vinden we ze voornamelijk in dichte bergwouden en halfopen wouden. In Alpinegebieden leven ze zelfs tot boven de sneeuwgrens. Van alle Rosella's is de Geelbuik Rosella de grootste.

De Brown Rosella kunnen we vinden in bosgebieden nabij rivieren en wate-

rosella

De

ROSELLA'S

ren. Vreemd en tot op heden 'onverklaarbaar' is het gegeven dat de Brown Rosella in zijn leefgebied steeds zeldzamer schijnt voor te komen. Mogelijk dat het nomadisch gedrag van de vogels, d.w.z. ze blijven niet op een vaste plaats maar trekken rond, deze indruk heeft doen ontstaan.

In het algemeen geldt voor Brown Rosella's dat het zeer schuwe vogels zijn en dat ze zich daardoor moeilijk laten observeren.

VOEDING

De voeding van de soorten, die overwegend in open gebieden leven, zoals Rosella, Prachtrosetta, Stanley Rosella, Adelaide Rosella en Bleekkop Rosella, bestaat vooral uit zaden van grassen en allerlei wilde planten. Verder voeden ze zich met vruchten, bloemsemnektar, bladknoppen, en diverse soorten insecten en hun larven. Door hun voorkeur voor bloesem van fruitbomen kunnen ze aanzienlijke schade toebrengen aan boomgaarden (o.a. Rosella, Prachtrosetta, Stanley Rosella, Pennant Rosella, Adelaide Rosella en Strogele Rosella). Ook Bleekkop Rosella's kunnen een plaag vormen voor boomgaarden en maïsvelden. Veel soorten zoeken boerderijen op waar zij fourageren op gemorst graan op erven, stoppelvelden en in hooibergen.

Over het algemeen kunnen we stellen dat elk ras, ieder in zijn eigen verspreidingsgebied, in snel tempo het agrarisch landschap veroverd. Ze leven hier voornamelijk van gemorst graan dat voor de boeren geen enkele waarde meer heeft.

Ze richten daarom weinig schade aan, behalve dan wanneer ze zich te goed doen aan bloesem van boom-

gaarden. Tot op heden is niet geheel duidelijk in hoeverre de verschillende Rosella-soorten afhankelijk zijn van de landbouw. Waarschijnlijk maken ze er alleen maar gebruik van en zijn ze (nog) niet afhankelijk van de landbouw. Toch schuilt het gevaar dat bepaalde soorten op den duur te afhankelijk worden van de landbouw. Als we daarbij bedenken dat de landbouw niet alleen in Nederland maar ook in Australië een onzekere toekomst heeft, dan is enige ongerustheid in dezen gerechtvaardigd.

De soorten die zich meer ophouden in bomen eten, naast graszaden en onkruidzaden, veelal bessen, noten, vruchten, zaden van eucalyptusbomen en insecten zoals termieten en houtboorders.

De soorten die zich ophouden in tuinen en parken eten vooral zaden van coniferen en sparren alsmede diverse soorten bessen van struiken en bomen.

DE VOEDING IN GEVANGENSCHAP

In gevangenschap dient de voeding te bestaan uit een goede zaadmengeling voor grote parkieten, onkruidzaden en vruchten.

In de periode dat de vogels jongen hebben moeten ze ook ruimschoots de beschikking hebben over dierlijke eiwitten. Naast het verstrekken van eivoer is het verstandig meelwormen en maden, als bijvoeding te verstrekken (bijvoorbeeld 2 meelwormen per jong per dag). Bij een tekort aan dierlijke eiwitten zien we ook vaak dat de vogels hun jongen onvoldoende voeden en uiteindelijk zelfs in de steek laten. Hetzelfde gedrag zien we bij Europese wildzangvogels, die ook hun jongen in de steek laten wanneer er

onvoldoende dierlijke eiwitten voor handen zijn.

Dagelijks vers en fris bad- en drinkwater is noodzakelijk, terwijl ook maagkiezel en grit niet op het menu mogen ontbreken.

HET KARAKTER VAN ROSELLA'S

Voor de meeste Rosella-soorten geldt dat ze van nature erg vechtlustig zijn, vooral tegenover soortgenoten.

Door het vechtlustig karakter dient u als kweker bij het samenstellen van de paren er daarom goed op te letten of de vogels elkaar verdragen. Enige tijd de vogels gadeslaan is hierbij een vereiste omdat de gevechten zo hevig kunnen zijn dat direct ingrijpen noodzakelijk is.

Het is ook erg belangrijk om niet direct, bij verlies van een partner, een andere partner te geven. In een dergelijk geval kunt u de vogels het beste aan elkaar laten wennen door ze in naast elkaar liggende rennen te plaatsen.

Verder is het belangrijk om bij het samenstellen van paren altijd het mannetje in de volière van de pop te plaatsen en niet omgekeerd!

Voor het verkrijgen van goede broedresultaten is het verder van belang nooit Rosella-soorten naast elkaar te plaatsen, maar de aangrenzende ren(nen) te bevolken met niet verwante soorten.

Vooral de Brown Rosella blijkt vanwege zijn karakter een moeilijke broedvogel. Bij deze soort is alleen al de paarvorming een groot probleem. Brown Rosella's blijken erg kieskeurig in het accepteren van een partner. Bij deze soort is het daarom van belang een paartje de beschikking te geven over een grote vlucht van 5 à 6 m. lengte, zodat de pop uitwijkmogelijkheden heeft als de man haar agressief benaderd. Indien dit nog onvoldoende helpt zal de man gekortwiek moeten worden.

Het karakter van de Stanley-Rosella en de Geelbuik Rosella worden door verschillende auteurs als rustige en prettige vogels aangeduid. Als ik naar mijn eigen Rosella-soorten kijk dan ben ik het, zeker voor wat betreft de Stanley Rosella, het met deze stelling eens.

HUISVESTING

Het houden van Rosella's hoeft geen problemen te geven in ons land. Ook in Australië trotseren ze immers koud en vochtig weer. Hoewel ik weet dat veel kwekers de vogels in een volière

Rosella ♀ met enkele dagen oude jongen

osel

De

houden zonder echt nachthok (wel goed beschut en voorzien van een dak en dichte achterzijde en zijkanten en een afgeschermd voorzijde) ben ik toch van mening dat een volière waarin Rosella-soorten worden gehouden een goed afgesloten en droog nachtverblijf dient te bezitten.

De ren dient een lengte van 3 á 4 meter te hebben en ±1 meter breed te zijn. Zelf houd ik de vogels in rennen van 3 meter lang en 0.80 m. breed. Daarnaast bezitten alle rennen bij mij een apart nachtverblijf.

In hun natuurlijke omgeving trekken de verschillende Rosella-soorten over het algemeen paarsgewijs op, ook na de broedtijd. Een aantal soorten waaronder de Rosella en de Adelaide Rosella komen buiten de broedperiode in kleine groepjes voor (De Rosella zelfs in zwermen). Een groepje Pennant Rosella's zal echter zelden waar te nemen zijn.

Het zal u uit bovenstaande duidelijk zijn dat Rosella-soorten paarsgewijs in aparte rennen gehouden dienen te worden.

Zoals reeds eerder opgemerkt is het onverstandig de soorten in naast elkaar gelegen rennen te houden. Veel beter is het in naast gelegen rennen onverwante soorten te houden.

Ten aanzien van dit advies wil ik nog opmerken dat alle soorten zeer nauw aan elkaar verwant zijn. In streken waarin de verspreidingsgebieden elkaar overlappen komen vruchtbare bastaarden dan ook veelvuldig voor. Zo schijnt de Rosella in het wild regelmatig te paren met de Bleekkop Rosella. De jongen hiervan hebben rood in de veren van de kop. Gezien bovenstaande is het daarom niet ondenkbeeldig dat, wanneer we verschillende soorten houden, mannen en poppen van verschillende soorten "op elkaar vallen". Ook daarom is het van belang de soorten niet in naast elkaar gelegen rennen te houden!

BROEDPROCES

In Australië nestelen Rosella's op allerlei geschikte plaatsen, zelfs in houten grens- en telefoonpalen. Meestal nestelen ze echter in holle takken of boomholten.

Een gekozen nest wordt dan veelal verder uitgehold en schoongemaakt.

De broedtijd van de verschillende soorten Rosella's valt in Australië vanaf ± september tot in december. Bij ons in de volière begint de broedtijd zo rond februari (afhankelijk van het weer!).

Stanley Rosella's ♂ Links + ♀ rechts

Met betrekking tot de broedtijd van de Brown Rosella valt op te merken dat deze soort tot op heden trouw blijft aan de broedtijd in z'n vaderland, die loopt van december tot februari.

Hierdoor wordt de kweek met deze vogel erg bemoeilijkt. Veelal zullen de jongen geboren worden in de herfst. In de herfst hebben we te maken met koud en vochtig weer waardoor de jongen snel zullen afkoelen en er grote kans bestaat op sterfte! Ook zijn de dagen in deze periode korter waardoor er veel minder tijd aanwezig is voor het voeren van de jongen.

Bij de kweek met de Brown Rosella is het daarom verstandig geen nestkast te geven in de buitenvlucht maar deze op te hangen in een af te sluiten binnen verblijf. Hierdoor wordt het mogelijk de dagen kunstmatig te verlengen en de temperatuur te beheersen (verwarming).

Daar de Brown Rosella erg gevoelig blijkt voor storingen tijdens het broeden is rust in de onmiddellijke omgeving van de vogels een vereiste!

In de volière kunnen we het best een nestkast geven van 60 cm hoog en een bodemoppervlak van 25 x 25 cm. De middellijn van het invlieggat dient ±7 cm. te zijn. Bij kleinere soorten, zoals de Stanley Rosella, kan eventueel een iets kleiner nestblok (45 cm hoog, bodemoppervlak 20 x 20 cm, invlieggat 6 cm) worden gegeven.

Als nestmateriaal kan het best vochtig houtmoolm, turf en of rottend hout worden gegeven. Met nadruk schrijf ik hier vochtig omdat de nesten in het wild vaak ook vochtig zijn!

Het verdient de voorkeur een broedstel de keuze te geven uit meerdere broedblokken (minstens 2). Heeft een paartje eenmaal een broedblok gekozen dan kan de andere(n) worden weggehaald.

Bij het plaatsen van het broedblok is het verder van belang het blok zo te hangen dat het invlieggat naar het donkerste gedeelte van de volière is

gekeerd. De eerste kenmerken dat het mannetje paarlustig wordt is het spreiden van de staartveren en het zogenaamde staartschudden (= het horizontaal op en neer slaan van de gespreide staart).

De balts bestaat verder uit vriendelijk klinkende lokroepen, waarbij het mannetje de vleugels enigszins laat afhangen en zijn borstveren opzet. In deze stemming zal het mannetje snel overgaan tot inspectie van de opgehangen nestblok(ken).

Als het popje zijn voorbeeld volgt en langere tijd in het nestblok blijft is dat een teken dat de keuze is bepaald.

Opgemerkt dient te worden dat in de broedperiode de mannetjes de gewoonte hebben achter hun pop aan te jagen, dit blijft echter altijd zonder ernstige gevolgen.

In de tijd die dan komt zullen er (nog) diverse paringen plaatsvinden en na ± 14 dagen mag het eerste ei verwacht worden.

De eitjes worden om de dag, en veelal in de vroege ochtenduren, gelegd. Gemiddeld legt de pop 5 eieren, die alleen door haar worden broedde. De eieren hebben een grootte van ± 24x22 mm. en zijn wit van kleur. Dit is overigens bij vrijwel alle hollenbroeders het geval omdat de eieren niet gecamoufleerd hoeven te worden voor eventuele vijanden.

Tijdens het broeden verlaat de pop 2 á 3 keer per dag het nest om zich te ontlasten.

Na 20 -21 dagen wordt het eerste jong geboren. Zoals reeds eerder opgemerkt is het in deze periode van belang dat er ruim dierlijke eiwitten (eivoer, meelwormen, maden e.d.) voorradig zijn.

Ook in hun natuurlijke omgeving verorberen de vogels immers insecten en larven van insecten, die worden verkregen door het verwijderen van boomschors en verrot hout.

De eerste 10 dagen worden de jongen overwegend door de pop gevoerd. Na 10 dagen, als de jongen

ROSELLA'S

sneller beginnen te groeien, worden ze door beide oudervogels gevoerd. De jongen verlaten na $\pm$ 5 weken het nest en worden nog enkele weken door de oudervogels gevoerd/bijgevoerd. Afhankelijk van de soort duurt het vaak 15 tot 18 maanden voordat ze volledig op kleur zijn.

Veel soorten brengen bij een goede verzorging 2 broedsels per jaar voort. Heeft zich eenmaal een goed kweekstel gevormd dan is hier gedurende lange tijd plezier aan te beleven. Er zijn namelijk broedstellen bekend die na dertig jaar nog actief en vruchtbaar(!) zijn en jongen voortbrengen. De jongen van de verschillende soorten dienen met de volgende ringmaten te worden geringd:

Rosella	- 5,4 mm.
Stanley Rosella	- 5,4 mm.
Brown Rosella	- 5,4 mm.
Geelbuik Rosella	- 6 mm.
Pennant Rosella	- 6 mm.
Strogele Rosella	- 6 mm.
Adelaide Rosella	- 6 mm.
Bleekkop Rosella	- 6 mm.

MUTATIES

Onder de verschillende soorten komen regelmatig spontane mutaties voor. Helaas maken dergelijke vogels weinig kans te overleven omdat ze door roofdieren snel worden opgemerkt. In gevangenschap hebben de vogels hier geen last van. Integendeel, de kwekers zullen er immers alles aan doen om een nieuwe mutatie in stand te houden.

Met name bij de Prachtrosella, de Pennant Rosella en de Strogele Rosella kennen we inmiddels de volgende mutaties:

Prachtrosella

Bij de Prachtrosella (*Pl. eximius cecillae*) kennen we momenteel de volgende mutaties:

- lutino
- cinnamon (ook wel isabel genoemd)
- pastel
- rood
- witvleugel.

Vaak zien we dat de termen cinnamon en isabel door elkaar gebruikt worden. In beide gevallen hebben we met één en dezelfde (geslachtsgebonden)faktor te maken. In de praktijk wordt echter een "slechte" cinnamon vaak als isabel aangeduid! Natuurlijk zijn er vele combinaties van bovenstaande mutaties mogelijk.

Pennant

Bij de Pennant Rosella (*Pl. elegans*) komen momenteel de volgende mutaties voor:

- blauw
- geel
- wit.

Inmiddels kennen we bij de Pennant Rosella ook de cinnamon mutatie (kaneelbruine i.p.v. zwarte tekening). Deze mutatie werd het eerst gekweekt bij de heer Heesakker in Erp. Helaas is de cinnamon faktor bij de Pennant Rosella tot op heden geen echte favoriete mutatie bij de kwekers. Vooral het feit dat er weinig contrast optreedt tussen de rode kleur in combinatie met de bruine tekening zal hier debet aan zijn.

Strogele Rosella

Bij de Strogele Rosella kennen we inmiddels als mutatie de bontfaktor. Tot slot van dit artikel zou ik nog het volgende tegen de kwekers van Ro-

sella's willen zeggen: "Probeer de rassen zo zuiver mogelijk te houden". Helaas worden nog te vaak verschillende rassen van eenzelfde soort door elkaar gekweekt.

Zo zien we in de praktijk vaak kruisingen van Rosella x Prachtrosella of "Westelijke" Stanley Rosella x "Oostelijke" Stanley Rosella.

Hoewel ik beseft dat dit vaak berust op onwetenschap lijkt het mij toch wenselijk dergelijke kruisingen zoveel mogelijk achterwege te laten. Vooral ook omdat de jongen uit dergelijke kruisingen op tentoonstellingen nimmer voor een hoge punten waardering in aanmerking komen.

Literatuurlijst

Boeken

Af Enehjelm, C.: Parkieten (BV W.J. Thieme & Cie - Zutphen)

Arndt, T.: Lexicon der Papageien, Band 2 (1996)

Low, R.: Papegaaien (Uitgeverij Helmond - Helmond, 1989)

Robiller, F.: Lexikon der Vogelhaltung (Graphische Werke Zwickau - Leipzig, 1986)

Schreiber, R.L., Diamond, A.W., Nederlanden der, Prins Claus, Voous, Prof. K.H.: Ruimte voor de Vogels (M&P - Weert, 1987)

Vriens, M.: Praktisch Handboek Kooi- en Voliérevogels (Uitgeverij Helmond - Helmond, 1985)

Vriens - Parent, Lucy en Vriens, Dr. Thijs: Australische Parkieten (Zuidgroep BV Uitgevers - Best

A. van Kooten
Spaarbankweg 2
9909 BN Spijk
Telefoon 0596-592169

T.T. Kooien
Benodigheden

FA. HEESAKKERS

Fa. Heesakkers • Kampweg 9a • 5469 EX Keldonk
Tel. 0413 - 211784 Fax 0413 - 212600

Aanwezig op de volgende markten:

- Boskoop, Ridderkerk, Liempde,
- St. Willebrord, Zwolle, Meppel,
- Bovenkarspel, Heeten
- Weerselo, Tegelen, Venlo,
- Barneveld
- en de tentoonstellingen in Apeldoorn en Zutphen

Voorfronten in elke gewenste maat tot 200x100 cm.

Extra zware fronten voor alle parkietachtigen en grote vogels.

Roestvrijstalen badschalen en voerbakken.

Alle vogelbenodigheden.

Div. soorten parkieten

o.a. Pennanten - Rosella's - Halsbanden in div. mutaties.

Dagboek van een hobby

4. Nieuwe dingen

De toegezegde woning konden we op 4 november 1959 betrekken. Wat een luxe. Een woning van maar drie jaar oud, met een woonkamer van acht meter lang. Een tuin van 35 meter lang en 8 meter breed. Goed voor een volière. Eind november ging ik met een vriend en met bescheiden middelen aan de slag. Het nachthokje werd opgetrokken uit krattenhout. De vlucht uit ongeschaafde latten. Wat was ik hier trots op. Dit nachthokje was 1 m lang, 1 m breed en 1 m hoog. De vlucht was 2.50 m lang, 1 m breed en 1 m hoog. De kosten bedroegen f 50,-

De bevolking bestond uit 3 kanaries, 1 paartje zebra-vinken, 1 parkiet, 1 sijsje en 1 tortelduif: een wat vreemde samenstelling. Dat ging niet lang goed. Met de parkiet had ik geen problemen maar de tortelduif werd echter agressief. Hij begon naar z'n medebewoners te pikken. Een nieuwe eigenaar was gauw gevonden en de rust keerde weer.

Het vogelbestand werd nog wat uitgebreid. Er werden enkele kanariepoppen gekocht. Bij de ene eigenaar betaalde ik f 1,25 en bij een ander f 1,50. Nu het toch over prijzen gaat volgen er hier nog een paar uit die tijd: 1 kg kanariezaad kostte toen f 1,10, 5 kg millet f 1,50, 1 pakje opfokvoer f 1,10 en een glazen drinkflesje kostte f 0,55.

Voorjaar 1960: zeven jonge kanaries werden er gekweekt. Best iets om tevreden over te zijn. Wat me niet zo goed beviel, was de volière. Het nachthok was te klein; je kon het zo moeilijk schoonmaken. Op mijn hurken zittend kon ik juist mijn bovenlijf door het deurtje wringen. Eerst moest

er tegen de wand geklopt worden, zodat de vogels naar buiten vlogen. Goed kijken of ze allemaal buiten waren. Eerst dan kon het deurtje open. Te klein dus. Een fout die menig vogelliefhebber voor me - en ik denk ook na me - maakt.

Na met mijn echtgenote de financiële consequenties van een andere volière te hebben besproken, besloten we de prijs op te vragen voor het benodigde hout. Een oom had een timmerfabriek. Bij hem klopte ik aan en legde hem uit wat de bedoeling was. Het mocht afval zijn: balkjes, latten, board, alles wat nog goed bruikbaar was. Op een dag in juli kwam ik thuis van het werk. Op een afstand zag ik het al. Voor het huis, op de stoep, lag een grote "berg" hout. Van alles en nog wat. Juist dat, wat ik gevraagd had. De laatste week van juli begonnen mijn vader en ik aan de bouw. Mijn vader was timmerman en had er meer kijk op dan ik. Diezelfde week was de nieuwe volière klaar.

(Wordt vervolgd)

KALENDER 1998

Krulkuif arassari

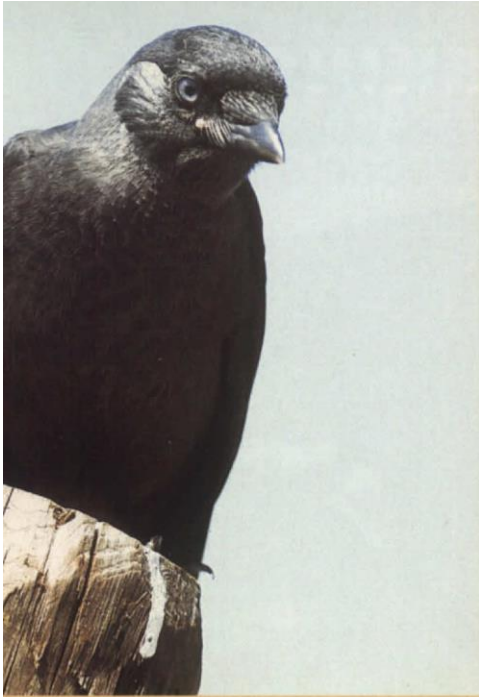
Ongetwijfeld is deze benaming een letterlijke vertaling van het Engelse Curl-crested aracari. De officiële naam is namelijk Kroeskop arassari.

Het woongebied van de arassari's strekt zich uit over grote delen van Peru, Brazilië en Bolivia, waar zij zich ophouden in de uitgestrekte regenwouden. Het geslacht *Pteroglossus*, de zogenaamde Zwarte arassari's, telt 10 soort en stellig is deze "kuiftoekan" de rijkst gekleurde van allemaal. Een auteur schrijft, dat zijn kuif uit stroken gekleurd mica schijnt te bestaan. De snavel van de arassari's is aanzienlijk kleiner dan die van de grote toekans, maar in verhouding tot de lichaamsgrootte, is hij toch nog zeer omvangrijk. Verreweg het grootste deel van de snavel wordt gevormd door de bovensnavel. Dat de vogel door dit kolossale lichaamsdeel niet topzwaar wordt, is te danken aan het feit dat het niet massief is. Hij is namelijk opgevuld met een netwerk van beendraadjes, waardoor een maximale stevigheid wordt verkregen en het gewicht beperkt wordt tot een minimum. Onwillekeurig denkt men bij het zien van een toekan-snavel aan die van de neushoornvogels uit de Oude Wereld, maar de vogels zijn totaal geen familie van elkaar. De snavel wordt gebruikt om vruchten en bessen van de takken te plukken. De lekkernij wordt met de gebogen punt van de snavel omhoog geheven, waarna het eten naar beneden glijdt en doorgeslikt. Is het lekkers evenwel groot, dan wordt het met de ingekerfde snavelranden fijn gemaakt.

De vogels kunnen elkaar plagen met de snavel. Zo schrijft Skreutch: "Vaak plagen zij elkaar, waarbij d snavels als zwaarden tegen elkaar slaan. Soms pakt de ene toekan de andere met de snavel vast en stoot net zo lang tot hij zijn zitplaats op de tak opgeeft. Een andere vorm van spel is dat zij een bes omhoog gooien, die dan door een soortgenoot wordt opgevangen."

Meindert de Jong

De
sel

Kauwen zijn in de volière extreem gevoelig voor haarwormen. Ze hebben ook vaak luchtpijpwormen

Groenlingen waren vroeger gevoeliger voor coccidiose dan tegenwoordig

Domesticatie en medicijnen

De mens heeft in zijn geschiedenis continue pogingen ondernomen allerlei dieren te domesticeren. Anders gezegd: hij heeft geprobeerd er huisdieren van te maken. Dat is hem redelijk wel gelukt. Hoewel het, op dit punt van mijn betoog, schijnbaar niet ter zake is, zal verderop blijken dat in moderne tijden de dierenarts en de farmaceutische industrie óók hun graantje meepikken van al onze domesticatie-pogingen.

Laten we bij het begin beginnen. In het grijze verleden trachtte de mens allerlei dieren te zijnen nutte te maken. Hierbij denk ik aan jachthonden, waakhonden, katten (=muizenvangers). Het bleek noodzakelijk uit te gaan van een wilde "voorouder". Door selectieve fok werden ongunstige eigenschappen "uitgemendeld" (weg geselecteerd) en goede eigenschappen werden, ook weer door selectie, behouden of zelfs versterkt.

Dit selectief fokken ging er niet al te zachtzinnig aan toe. Een jachthond die geen wild zocht en het apporteerde, ging acuut naar de eeuwige jachtvelden. De mens maakte uit welk dier wel en welk dier niet mocht blijven leven. Het doden van een ongewenst dier was nog geen probleem; de dood hoorde bij het leven en dierenbescherming was nog niet uitgevonden. Dit verklaart het (betrekkelijk) snelle resultaat: rigoureuze selectie leverde vrij vlug het dier (of plant!) dat die man wenste.

Tot zover gaat het nog uitsluitend om dieren die van nut waren in het dagelijks leven van de mens. De dieren namen hem een hoop werk uit handen: de investering bracht zijn geld ruimschoots op. Domesticatie loont! Naast de eerder genoemde voorbeelden denk ik aan trekpaarden, rijpaarden, buffels, melk- en vleeskoeien, vleesvarkens, schapen (voor wol of vlees) et cetera. Ook nu nog plukken we nog steeds de vruchten van de kunde van onze voorvaders. Ook jachtvogels als slechtvalken en haviken zullen binnenkort in het rijtje huishouden want fok is inmiddels normaal geworden.

Naarmate de mens welvarender werd en dus meer te besteden had in meer vrije tijd, kwam echter het houden van dieren bij wijze van hobby in beeld. En, maar dat interesseert ons uiteraard minder, de veredelingslandbouw of te wel de bio-industrie deed zijn intrede.

*Spreeuwen zijn vaak besmet met luchtpijpwormen,
soms hebben ze ook spoelwormen/haarwormen en/of lintwormen*

De

ssel

Hierbij dient wel aangetekend te worden dat er helaas ook vogelfokkers zijn die soms behoorlijk bio-industrieel bezig zijn.

In de bio-industrie worden veel dieren gehouden op een klein oppervlak. Dit maakt, om er maar even iets van te zeggen, een andere aanpak gewenst. Ziekten moesten worden bestreden (medicijnen) of voorkomen (vaccinaties). Ingrepen werden noodzakelijk om allerlei ongewenste gedragsafwijkingen in de kiem te smoren (snavels branden, donker zetten, leewieken (inkorten van een vleugel), staarten amputeren, hoorn afzagen et cetera. Kortom, bio-industrie kent vele zegeningen wat de opbrengst betreft, maar voor het dier is het kommer en kwel. Hierop wil ik niet verder ingaan. Laten we liever stilstaan bij ons aller hobby: kweken met al of niet gedomesticeerde vogels. En dat in het licht van het voorstaande.

De mijns inziens beste encyclopedie ter wereld, de encyclopedie Britannica, zegt over avicultuur het volgende: (Dit is) "het grootbrengen en zorgen voor wilde vogels in gevangenschap, om jachtwild te fokken, uitstervende soorten in stand te houden, of om ze te showen of er opvoedkundig mee bezig te zijn."

Het imiteren van natuurlijk omstandigheden is een noodzakelijk doel van alle aviculturisten om ze in staat te stellen aspecten van het paargedrag en broeden te bestuderen die niet gemakkelijk in het wild kunnen worden geobserveerd.

Hierbij wil ik het volgende aantekenen:

1. Avicultuur als term wordt vaak verkeerd gebruikt. Kanaries fokken is bijvoorbeeld géén avicultuur.
2. Het fokken met goudvinken nog wel soms. Zo gauw de domesticatie een feit is, houdt avicultuur op. Problemen met de gezondheid beginnen dan echter pas goed.
3. Het uiteindelijke doel van avicultuur is domesticatie. De gedomesticeerde vogel is dan een cultuurvogel.

Cultuurvogelkwekers, (vroeger wildzangkwekers) dus kwekers van reeds gedomesticeerde vogels, weten dat allerlei gezondheidsproblemen zich helaas aandienen. Aviculturisten weten dat ook. Ze wisten dat zelfs al veel eerder, aangezien ze voorafgaan aan de cultuurkwekers. Het is te verwachten dat bij de vogelkweek - ik neem hier

drie groepen samen: avicultuur, kweken met gedomesticeerde vogels en bio-industriële vogelkweek - dezelfde problemen opduiken als bij elke vormen van plantenveredeling en bio-industrie.

Dat gaat als volgt. Relatief zitten er veel vogels op een klein oppervlak. Er wordt flink ingeteeld. Het voer zou beter kunnen. Er is stress, et cetera. Bovendien willen we een (zwakkere) mutant die zeldzaam is, liever niet dood laten gaan. Ziektes zijn in een verzwakt vogelbestand nauwelijks te voorkomen. Ze ontstaan gewoon, door inteelt, contact (tentoonstelling en beurzen), bezoek van collegae et cetera.

Kortom, een dergelijke systeem is nauwelijks in stand te houden zonder een flinke (huis) apotheek. In de praktijk blijkt dat ook. Men heeft allerlei "kuurtjes" klaar staan en de ziekenkooi is algemeen aanvaard.

Van een waarde-oordeel wil ik me in deze bewust onthouden. Laten we zo zeggen: met een zieke hond of kat ga je naar de dierenarts, dat zal duidelijk zijn. Een waardevolle zieke vogel probeer je eveneens te redden, al kost het soms meer dan de vogel objectief waard is.

Enige decennia geleden gingen in Groot-Brittannië bij de groenlingkweek aanvankelijk de meeste jongen dood. Hier trouwens ook. Medicijnen kende men nauwelijks. De verliezen werden geaccepteerd als behorend bij de kweek. Maar het ging allengs beter: steeds meer jongen bleven leven doordat de vatbaarheid voor coccidiose (want daar ging het om) afnam door ongewilde selectie.

In Nederland gebeurde overigens hetzelfde, want niet ieder wist wat hij tegen coccidiose moest geven. Dit is natuurlijk slechts een voorbeeld.

Zoals groenlingen leden aan coccidiose, zo lijden parkieten onder spoelwormen, spreuwen onder allerlei wormen, kauwen onder haarwormen en vinkachtige gaan dood aan vogelpokken.

Kwekers nemen hun maatregelen. Hopelijk op tijd! Daar is weinig tegen in te brengen; de maatregelen zijn gewoon nodig om de hobby mogelijk te laten blijven.

Het zal echter nu ook duidelijk zijn dat gefokte vogels absoluut niet meer te vergelijken zijn met hun wilde soortgenoten. Net zo min als uw hond nog veel op de wolf lijkt.

Het gebruik van medicijnen is niet goed of slecht. Het is een gevolg van de manier waarop wij met vogels omgaan en er mee kweken. Het lijkt me echter een gezond uitgangspunt dat medicijnen slechts gebruikt worden als dat nodig is. (Geen preventief kuurtje!) En ook als men zich aldus weet te beperken zal het nog zo zijn dat domestica zonder medicijn gebruik heel moeilijk is, zo niet praktisch onmogelijk.

Peter Otten

Met KONACORN op het goede spoor

TOPPRODUCTEN VOOR VOGELS

KONACORN® is producent van een grote diversiteit aan uitgebalanceerde zaadmengsels, die afgestemd zijn op de eisen van de verschillende groepen vogels.

De hooggekwalificeerde grondstoffen worden na controle en reiniging in de juiste verhoudingen gemengd.

Dus naast een optimale samenstelling is de smakelijkheid en verteerbaarheid voor uw vogel bijzonder goed.

KONACORN®
JAAP KOOPMAN DIERVOEDING BV
Industrieweg 23, 7761 PV Schoonebeek
Telefoon 0524 - 53 22 22 Telefax 0524 - 53 28 00

Simply the best

VOGELS

De baltsroep van de Bandral

Nadat ik met succes 15 jaar Witborst-rallen gekweekt had, ben ik op zoek gegaan naar iets nieuws. Door regelmatig importeurs te bezoeken, hoopte ik iets anders tegen te komen. Op een gegeven moment kwam ik in aanraking met de Geelbandrallen. Na veel vragen en kijken, was het besluit genomen en op goed geluk nam ik er twee mee naar huis. In het begin had ik nogal wat tegenslag, want na twee dagen was er al een ral dood. Er bleken maar weinig bandrallen in Nederland rond te lopen. Ik had het geluk er toch nog één te vinden.

Zoals alle rallen zijn het vrij schuwe vogels, die voornamelijk leven in moerasachtige gebieden, natte graslanden langs oevers van waterlopen die dicht begroeid zijn met allerlei plantengewassen waarin zij hun verborgen levenswijze met veel voldoening kunnen uitleven.

Zij komen in een vrij omvangrijk gebied voor van Nieuw-Zeeland, Australië, Nieuw-Guinea, Celebes tot aan de Filippijnen en dan vermeld ik maar niet al die andere eilandjes, die in de Stille Oceaan liggen, waar ze eveneens zijn gesignaleerd. In het Engels staat hij bekend onder de naam Buffbanded rail, de Latijnse naam is *Rallus philippensis*.

Doordat het een moerasvogel is, wordt het nest grotendeels gevlochten van rietstengels die naar elkaar worden gebogen en aldus ontstaat er een korfje. Het legsel bestaat doorgaans uit 5 tot 8 eitjes. Een enkele maal komen er 11 eitjes, maar dat is een uitzondering. Ze zijn zeer apart van kleur. De ondergrond heeft een lichtbruine tint met daarin een veelheid aan roodbruine en purpergrijze vlekjes. Het geluid dat de bandral voortbrengt is al even afwijkend van wat wij gewend zijn van vogels te horen. Dat is alweer geen uitzondering, want onze eigen waterral produceert in de paartijd een geluid dat doet denken aan biggetjes, die in het nauw gedreven zijn. Het geluid van de bandral kan het best vergeleken worden met het spinnen van een poes, iets zwaarder maar toch niet zo luid als van een leeuw. Er zijn vrijwel geen uiterlijke kenmerken aanwezig, die het onderscheid tussen man en pop accentueren. Het is dus moeilijk een stel samen te stellen.

Het is voor mij een peulenschilletje om het geslacht te bepalen met mijn pendel. Voor heel veel mensen is dat een

zeer omstreden methode, dat zij ver van zich afschudden. Met een draad waaraan een sorbietlood hangt, maakt de pendel een cirkelvormig figuur boven het geslachtsorgaan van het te onderzoeken vogel als het een popje is. Bij een man gaat de pendel als de slinger van de klok heen en weer. Het is geen toevalstreffer want wanneer ik mijn theorie op een enkele ondervinding zou baseren dan is de kans fifty-fifty. Ik heb al honderden vogels op deze wijze gesekest en daarbij kan ik bogen op een zekerheidspercentage van 98%. Ik kan me echt niet druk maken wanneer men daar geen geloof aan hecht. Hetzelfde komt men ook tegen bij de reguliere artsen die geen goed woord over hebben voor de homeopathie. Het is moeilijk te bewijzen, maar er schijnt toch meer te zijn tussen hemel en aarde.

Het voedsel bestaat voornamelijk uit wormpjes, slakjes en zelfs schaaldiertjes, dus uit allerlei dierlijk voedsel. De Geelbandrallen lopen bij mij in een zes meter lange voliëre met veel klimop, coniferen, taxus, ligustrum. Een vijvertje completeert het geheel. Ze hadden het goed naar hun zin, al lieten ze zich maar weinig zien. Inmiddels gaat dit al een stuk beter. Na enkele maanden plaatste ik overal rieten mandjes. Tot mijn verbazing lag er op zeker dag een ei op de grond. Twee uur later was het ei verdwenen en dit proces herhaalde zich nog een keer. Om dit te voorkomen heb ik een stenen ei in het mandje van de Geelband gelegd. Na een week had dit ei de hele voliëre gezien. Twee weken later, 22 juni 1997, ontdekte ik weer een ei en deze keer ging alles goed. Er werd zes dagen later zelfs door de hen op zes eieren gebroed. Achttien dagen later liepen er drie kuikens rond en zij kregen net als de Witborstrallen pinkey's, buffalo's en meelwormen extra naast het normale voer, onkruidzaden, universeelvoer met claus, gele Beo korrels en wat eivoer. Van de drie kuikens is er helaas maar één blijven leven, maar deze groeide bijzonder snel. Na acht dagen kon deze ral geringd worden met ringmaat 7. De Geelbandrallen zijn ook te bezichtigen in Burgers Zoo, het enige park in Nederland dat deze ral heeft.

TEKST: H. Bakker, Nootdorp

FOTO'S: C. Scholtz

Witborstral

136

Geelbandral ▼▶

ysel

De

klinkt als een spinnende kat

ose/

De/

PRODUKT NIEUWS

Geextrudeerd vogelvoer - een unieke kans met een wetenschappelijke background

Door Dr. Simone Radicke

De auteur, Simone Radicke is diergeneeskundige en specialist op het gebied van diervoeding en diëtetiek

Terwijl ondertussen voor honden en katten naast vochtig voedsel meer en meer geextrudeerd droog voedsel wordt gebruikt, domineren bij het vogelvoer voor vollèrevogels van het begin af aan de bekende zaadmengsels. Tot nog toe ging men er van uit, dat deze een natuurgetrouw en optimaal voedsel voor de vogels betekenden. Maar de voorziening met alle grondstoffen wordt hierdoor bijna nooit gearandeerd, want circa 75% van alle vogelziekten zijn bewijsbaar het gevolg van een onvoldedige voedselverzorging. Zo is het waarschijnlijk bij veel vogelvrienden bekend, dat rachitis, beenverwaking en het gevaar van fracturen het gevolg zijn van een tekort aan vitamine D3. Alternatieve preparaten, die aanvullend worden gegeven, hebben meestal toch grote nadelen, zoals niet of bijna niet te worden aangenomen en moeilijkheden bij de dosering in drinkwater.

Deze nadelen, die ontstaan wanneer uitsluitend met zaad gevoerd wordt, werden in de Verenigde Staten al in het midden van de jaren tachtig herkend met het gevolg, dat het nu mogelijk is de vogels op een optimale manier succesvol te voeren, met geëxtrudeerd voer. Een gerenommeerde producent van vogelvoer heeft dit voer namelijk wetenschappelijk ontwikkeld. Deskundigen uit de hele wereld, diergeneeskundigen en kwekers hebben hun ervaringen permanent uitgewisseld en hebben op die manier de optimale samenstelling van vogelvoer voor de populairste soorten tijdens een periode van 5 jaar en aan de hand van 4000 vogels getest. Het voeren met geëxtrudeerd voedsel was ook een onderwerp van het eerste internationale symposium over voeding voor vollèrevogels, dat in de Hogeschool voor Diergeneeskunde in Hannover op 3 en 4 Oktober 1997 plaats vond. Terwijl tot nog toe geëxtrudeerd vogelvoer erg tegenstrijdig werd beoordeeld, hebben ondertussen gerenommeerde deskundigen voor diervoedsel de voordelen van deze nieuwe vorm van voedsel ingezien en ook bekrachtigd. Ook deskundigen van de Universiteit van Utrecht kwamen tot vergelijkbare positieve resultaten. Bij onderzoekingen die zaden met geëxtrudeerd voedsel vergeleken viel het resultaat eveneens positief uit; want door deze nieuwe vorm van voeding is het mogelijk geworden de vogels doelgerichter met alle noodzakelijke grondstoffen te verzorgen.

Het risico van overwicht wordt door een harmonisch aanbod aan energie in de vorm van vetten, eiwitten en koolhydraten vermindert. Tussen het aanbod aan voedingsstoffen en de hoeveelheid die opgenomen wordt bestaan bij dit geëxtrudeerd voedsel, vergeleken met zaadvoer, geen tegenstrijdigheden meer. Terwijl bij het voeren met gebruikelijke zaadmengsels de vogel geneigd is bepaalde zaadkorreltjes uit te zoeken, waardoor een tekort aan verzorging of ook eenzijdige oververzorging kan ontstaan, krijgt de vogel bij het voeren met geëxtrudeerd voedsel met elk stukje alle noodzakelijke voedingsstoffen op een natuurlijke wijze gedoseerd, inclusief mineralen en vitaminen. Ook voor de buitengewone behoefte aan voedsel tijdens het broeden en voor jonge vogels werd gezorgd. Voor hen bestaat er kweek- en speciaalvoer voor het opkweken met de hand.

Conclusie

Met geëxtrudeerd voer kunnen uw vogels absoluut afwisselingsrijk evenwichtig en hygiënisch worden verzorgd en u hoeft niet bang te zijn, dat er ziekten door verkeerde voeding kunnen optreden.

Informatie: ANIMONDA GmbH, Postbus 1247, D-49181 Bad Iburg, tel. 00 49 5403 731011

Ringplicht voor Europese (cultuur)vogels

In het vogelbesluit 1994 en de regeling "Wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936" die begin juli 1997 in werking is getreden, is wat betreft de ringplicht voor Europese (cultuur)vogels het e.e.a. geregeld.

De in het Vogelbesluit 1994 onder artikel 3 genoemde 13 soorten staan aangeduid als "Europese cultuurvogels". In artikel 7 van het Vogelbesluit 1994 staan de eisen die worden gesteld aan de vaste voertringen voor deze Europese cultuurvogels. De eisen zijn dat de diameter van de voertring aan een maximale maat is gebonden van zowel de open als de gesloten voertringen. De ringmaat moet op de ring zijn aangegeven door een lettercode of door de ringmaat.

Europese Cultuurvogels zijn:

- die vogels die door de houder van de vogel aantoonbaar zijn gekweekt,
- voorzien zijn van een open of naadloos gesloten voertring die aan bepaalde, wettelijk eisen moeten voldoen,
- en behoren tot een van de volgende soorten:
  - Sijs en Barmsijs (ringmaat 2,5 mm code C)*
  - Vink, Putter, Kneu en Ringmus (ringmaat 2,7 mm code D)
  - Groenling, Geelgors, Goudvink en Huismus (ringmaat 2,9 mm code E)
  - Zanglijster (ringmaat 4,0 mm code K)
  - Merel en Spreeuw (ringmaat 4,5 mm code M)

* Achter de vogelsoorten staat de ringmaat die de binnendiameter van de ring aangeeft die voor de betreffen de vogels geldt.

Europese vogels zijn:

In de "Wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936" wordt gesproken over Europese vogels. Wij spreken over een Europese vogel als zij behoren tot en der op het grondgebied van een Eu-lidstaat (Europese Unie) in het wild levende soort.

Zij mogen gehouden worden als:

- de vogel aantoonbaar is gekweekt,
- voorzien is van een goed passende naadloos gesloten voertring afgegeven door een erkende vogelorganisatie. Goed passend betekent dat de naadloos gesloten voertring een dusdanige diameter heeft dat deze bij een volwassen vogel niet verwijderd kan worden zonder poot of de ring te beschadigen,
- voor zover de vogel voorkomt op de BIJLAGE als bedoeld in artikel 2, onderdeel a, van de Regeling uitvoering Vogelwet 1936, men in het bezit is van een vergunning afgegeven door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Voor de BIJLAGE lijst zie "Onze Vogels" augustus 1997.

Omdat het ondoenlijk is van alle Europese vogels de vereiste ringmaten op te geven adviseren wij u, om bij de niet vermelde soorten de ringmaat van de oudervogels op te meten. Uiteraard moet dit dan wel een goed passende naadloos gesloten voertring zijn.

Appelvink	3,2 mm	Koperwiek	4,0 mm
Bruinkopgors	2,9 mm	Kramsvogel	4,0 mm
Citroensijs	2,5 mm	Kleine kruisbek	3,2 mm
Europese kanarie	2,3 mm	Grote kruisbek	3,5 mm
Europese tortel	6,0 mm	Pestvogel	4,0 mm
Ekster	7,0 mm	Palmtortel	6,0 mm
Frater	2,5 mm	Rietgors	2,7 mm
Grauwe Gors	3,5 mm	Roek	7,0 mm
Grote Lijster	4,5 mm	Roodmus	2,9 mm
Haakbek	3,5 mm	Rotsmus	2,9 mm
Heggemus	2,7 mm	Turkse tortel	6,0 mm
Kauw	6,0 mm	Vlaamse gaai	6,0 mm
Europese kwartel	4,5 mm	Witbandkruisbek	3,2 mm
Keep	2,7 mm	Zwarte kraai	7,0 mm

Voor zover u nieuwe soorten hebt aangekocht en niet over de juiste ringen beschikt kunt u via de ringen commissaris nog ringen bestellen als nabestelling tot 15 mei 1998.

Wiel Arets, commissie Wetgeving